

Příroda a dětský svět: ilustrovaná publikace

Lucia Silberová

Bakalářská práce
2025

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací
Ateliér Grafický design

Akademický rok: 2024/2025

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Lucia Silberová
Osobní číslo:	K22040
Studijní program:	B0212A310004 Multimédia a design
Specializace:	Grafický design
Forma studia:	Prezenční
Téma práce:	Příroda a dětský svět: ilustrovaná publikace

Zásady pro vypracování

Rozsah textové části: minimálně 15 normostran textu + obrazový obsah (tj. dokumentace praktického tvůrčího výstupu – skici, nákreby, vizualizace, výsledné řešení – cca 15 stran). Minimální počet všech relevantních zdrojů 8 (z toho minimálně 4 cizojazyčné zdroje).

1. Textová část: vývoj ilustrovaných publikací a her pro děti, formy jejich zpracování od tradičních po digitální

2. Praktický tvůrčí výstup: ilustrovaná publikace pro děti s prvky přírody

Práci odevzdat:

1. v elektronické podobě na Portál IS/STAG (dle předepsané univerzitní šablony viz Směrnice rektora č. 23/2024) ve formátu PDF
2. jeden výtisk práce k uložení do archivu UTB
3. dva výtisky graficky zpracované bakalářské práce
4. uložení do digitálního archivu NAS (<https://nas.fmk.utb.cz>) ? kompletní bakalářská práce (textová část i praktický tvůrčí výstup).

Rozsah bakalářské práce: viz Zásady pro vypracování
Rozsah příloh: viz Zásady pro vypracování
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/umělecké dílo
Jazyk zpracování: Slovenština

Seznam doporučené literatury:

KOLEŠÁR, Zdeno. *Kapitoly z dějin designu*. V českém jazyce vyd. 2., dopl. a rev. T. V Praze: Vysoká škola uměleckoprůmyslová, 2009. ISBN 978-80-86863-28-3.
BAJCUROVÁ, Katarína. *Ľudovít Fulla*. Bratislava: Vydavateľstvo Petrus, 2009. ISBN 978-80-8085-876-6.
KERSTING, Thomas. *Odpojte se: ochraňte své děti před závislostí na elektronice*. Praha: Grada, 2023. ISBN 978-80-271-3620-9.
MEGGS, Philip B. a PURVIS, Alston W. *Meggs' history of graphic design*. Sixth edition. Hoboken: Wiley, 2016. ISBN 978-1-118-77205-8.
KUCIRKOVÁ, Natalia. *Digital personalization in early childhood: impact on childhood*. London, England: Bloomsbury Academic, 2017. ISBN 978-1-4742-9082-1.
BLAŽEK, Filip. *Typokniha: průvodce tvorbou tiskovin*. 2. vydání. V Praze: UMPRUM, 2022. ISBN 978-80-88308-70-6.

Vedoucí bakalářské práce: **MgA. Jana Dosoudilová**
Ateliér Grafický design

Datum zadání bakalářské práce: **3. listopadu 2024**
Termín odevzdání bakalářské práce: **23. května 2025**

L.S.

Mgr. Josef Kocourek, Ph.D.
děkan

prof. Mgr. A. Pavel Noga, ArtD.
vedoucí ateliéru

Ve Zlíně dne 3. března 2025

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění bez ohledu na výsledek obhajoby;
- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- jedno vyhotovení bakalářské práce v listinné podobě bude ponecháno Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně k uložení;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá; neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že

- jsem na bakalářské práci pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem řádně citoval(a); v případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor;
- odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

Ve Zlíně, dne

.....

podpis autora

ABSTRAKT

Bakalárska práca sa zaoberá významom detskej literatúry a hier pri formovaní poznania a vzťahu detí k svetu okolo nich. Skúma, ako sa mení postavenie knihy v detskom živote pod vplyvom digitálnych technológií a aké formy publikácií môžu udržať pozornosť dieťaťa v súčasnosti. Analyzuje prírodnú tematiku a jej sprostredkovanie cez ilustrácie, interaktívne prvky a hravé formy učenia. Reflektuje tvorbu slovenských ilustrátorov a analyzuje publikácie, ktoré prepájajú vizuálne spracovanie s edukáciou. Cieľom práce je poskytnúť teoretické východiská aj praktické riešenie prostredníctvom návrhu autorskej edukačno–hravej publikácie, ktorá prepája zábavu s učením a podporuje vzťah dieťaťa k prírode.

Kľúčové slová: detská literatúra, detská publikácia, príroda, ilustrácia, interaktivita, vzdelávanie

ABSTRACT

This bachelor's thesis explores the importance of children's literature and games in shaping children's understanding of and relationship to the world around them. It examines how the role of books in children's lives is changing under the influence of digital technologies and what forms of publications can effectively capture children's attention today. The thesis analyzes nature-related themes and their presentation through illustrations, interactive elements, and playful learning methods. It reflects on the work of Slovak illustrators and reviews publications that combine visual design with educational content. The aim of the thesis is to provide both theoretical foundations and a practical solution in the form of an original educational and playful publication that combines fun with learning and fosters children's connection to nature.

Keywords: children's literature, children's publication, nature, illustration, interactivity, education

Rada by som vyjadrila úprimné poďakovanie mojej vedúcej práce MgA. Jane Dosoudilovej za jej čas, trpezlivosť a cenné rady pri vedení mojej práce. Veľká vďaka patrí môjmu snúbencovi Tomášovi a mojej rodine, ktorí ma počas celého štúdia vždy podporovali. A v poslednej rade ďakujem mojim spolužiackam Klaudi a Eliške, ktoré mi spríjemňovali čas v škole.

OBSAH

ÚVOD.....	9
1 PUBLIKÁCIE A HRY PRE DETI	10
1.1 Detská literatúra	10
1.1.1 Literatúra pre deti podľa vekovej kategórie a zamerania.....	10
1.2 Detské hry.....	11
1.2.1 Veková kategória a zameranie	11
1.3 Dieťa predškolského veku a jeho špecifiká	12
1.3.1 Význam detských publikácií a hier v predškolskom veku.....	12
1.3.2 Špecifiká publikácií a hier pre deti predškolského veku.....	13
1.3.3 Vplyv technológií na knihu a ako mu predchádzať	13
2 PRÍRODA AKO SÚČASŤ DETSKÉHO SVETA.....	14
2.1 Nature based learning	14
2.2 Téma prírody v detskej literatúre	15
2.3 Dotazník vzťahu detí k prírode	16
3 SLOVENSKÝ ILUSTRÁTORI A ZAUJIMAVÉ DIELA PRE DETI S TÉMOU PRÍRODY	18
3.1 Ľudovít Fulla.....	18
3.2 Mária Neradová	21
3.3 Daniela Olejníková	23
3.4 Publikácie s prírodnou tematikou	24
3.4.1 Pexeso Lebo Mäďved'.....	24
3.4.2 5 minute nature stories	25
3.4.3 Box ilustrovaných atlasov	26
3.4.4 Poznávačka prírody	27
4 SPRACOVANIE DETSKÝCH PUBLIKACÍ.....	28
4.1 Ilustrácia.....	28
4.2 Typografia	30
4.3 Interaktívne prvky kníh a ich význam.....	31
4.4 Materiál.....	32
4.5 Obrázkové publikácie – leporelo, karty	33
4.6 Netradičný obal alebo obálka	35
5 PRAKTICKÁ ČASŤ.....	36
5.1 Zámer práce	36
5.2 Cieľová skupina	36

5.3	KONCEPT	37
5.4	VIZUÁLNE SPRACOVANIE ILUSTRÁCIÍ	37
5.4.1	Farebnosť	39
5.5	KARTY	40
5.5.1	Ikonky	43
5.6	TYPOGRAFIA	44
5.7	ZÁPISNÍK	45
5.8	VIZUÁL KRABICE	47
5.9	DOPLNKY A PROPAGÁCIA	49
ZÁVER.....		51
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATURY		52
ZOZNAM POUŽITÝCH OBÁZKOV		54

ÚVOD

Detský svet je jedinečná krajina do ktorej sme kedysi mali možnosť vstúpiť každý z nás. Je to svet bez hraníc, plný predstáv a nových objavov. Veľkú časť detstva tvoria knihy a hry, prostredníctvom ktorých sa ich osobnosť ďalej rozvíja, nadobúda nové znalosti a podporuje ich prirodzenú hravosť.

Problémom dnešnej generácie detí je nadmerný záujem o iné médiá prostredníctvom smartfónov a tabletov. V mnohých prípadoch nie sú regulované a ich následky sú viditeľné už v skorom vývoji. Tieto médiá v spoločnosti naďalej zostanú, avšak slúžiť by mali ako alternatíva, nie ako náhrada tradičných kníh alebo hier. Jednou z možností, ako odpútať dieťa od elektronických zariadení je čas strávení vonku v prírode. Rodičia alebo vychovávatelia by mali byť pre deti vzorom a hlavnou motiváciou k túžbe poznávať svet okolo seba.

Táto bakalárska práca sa sústreďí na analýzu publikácii a hier pre deti a bližšie približuje význam publikácii pre deti v predškolskom veku. Skúma, ako dieťa vníma svet okolo seba a ako môže byť detská publikácia nástrojom ich poznania. Práca približuje tvorbu Slovenských ilustrátorov pre deti. Ďalej analyzuje spracovanie publikácii, ilustráciu a ich ďalšie princípy. Cieľom tejto práce je poskytnúť teoretické základy, ale aj praktické riešenie, ktoré môže pomôcť deťom spoznávať prírodu hravým spôsobom.

1 PUBLIKÁCIE A HRY PRE DETI

„Všetci dospělí byli nejprve dětmi. (Ale málokterý z nich sa na to pamätá.)“¹

Publikácie vo všeobecnosti môžeme nazvať dielami vydanými v tlačenej alebo elektronickej podobe. Medzi publikácie pre deti radíme literatúru pre deti, pod ktorú spadajú knihy, časopisy alebo aj obrázkové leporelá. Publikácie pre deti a hry idú spolu ruka v ruku a tvoria pevný základ v rannom detstve. Sú sprostredkovateľom, ako dieťa môže rozvíjať svoju osobnosť a nástrojom poznania. V tejto kapitole si priblížime, aká je to detská literatúra a hry a ich význam.

1.1 Detská literatúra

Detská literatúra sa považuje za súčasť literárneho sveta, ktorá plný rovnakú funkciu ako literatúra určená pre dospelých.² V podstate je to súbor literárnych diel a ilustrácií, ktoré slúžia ako zdroj vzdelávania a zábavy pre začínajúcich čitateľov. Tento druh je charakteristický svojou širokou škálou žánrov, ktoré sú spojené s rôznymi formami umeleckého prejavu, či už literárneho alebo výtvarného. Pod detskú literatúru patrí aj literatúra pre najmenších, ktorá pokrýva široké spektrum žánrov vrátane populárno-náučných a umelecko-vzdelávacích diel, medzi ktoré spadajú rozprávky, poviedky a aj detské encyklopédie.³

1.1.1 Literatúra pre deti podľa vekovej kategórie a zamerania

Literatúru pre detského čitateľa delíme aj podľa vekovej kategórie a jej zamerania. Deti vo veku 0-3 roky zaradíme do kategórie mladšieho školského veku, kde dominujú riekanky, spievanky a uspávanky, obrazové leporelá s geometrickými tvarmi, farbami a zvieratami. Deti vo veku 3-6 rokov spadajú pod predškolský vek, kde úlohu zohrávajú prevažne krátke príbehy, obrázkové leporelá, riekanky a hádanky. Vyskytuje sa v nich hlavne téma rodiny, prírody a poznávania nových vecí. Vo veku 6-11 rokov deti spadajú pod mladší školský vek, kde dominujú príbehové knihy a náučné knihy, do tejto kategórie spadajú rozprávky, poviedky s témou života detí, prírody alebo zázračnej krajiny. Vek 11-15 rokov je starší školský vek, tu má svoje miesto prevažne dobrodružná, fantastická literatúra, denníky a komiksy s témou života a prostredia ich rovesníkov a fantastických svetov.

¹ SAINT-EXUPERY, *Malý princ*, 2016.

² VITĚZOVÁ, *Dieťa a kniha*, 2016, s. 19.

³ VITĚZOVÁ, *Dieťa a kniha*, 2016, s. 19.

Pri tvorbe literatúry pre deti je dôležité prihliadať na detského čitateľa, na jeho psychické vlastnosti a spôsob vnímania v závislosti od jeho veku. Autori by mali tieto kritériá rešpektovať a dôkladne s nimi pracovať, ich diela by mali podporovať detskú citlivosť a predstavivosť.⁴

1.2 Detské hry

Hra je neoddeliteľnou súčasťou ľudského života a kultúry, pričom jej dôležitosť je najvýraznejšia v období ranného detstva. Pre deti je hra hlavnou aktivitou, ktorá výrazne ovplyvňuje ich celkový osobnostný rozvoj. Detská hra má aj spoločenský rozmer, ten vzniká a formuje sa pod vplyvom okolia a činností dieťaťa. Hra je pre nich kľúčovou vývojovou potrebou a najprirodzenejšou aktivitou v tomto veku. Cez hru sa deti učia vnímať svet.⁵ Hry pre deti sú v spoločnosti často vnímané ako zdroj zábavy, nie ako zdroj poznania, opak je však pravdou. V dnešnej dobe sa čoraz viac objavujú hry, ktoré prehľbujú učenie dieťaťa. Či už pri vzdelávaní cudzích jazykov alebo pri učení nových pojmov. Často majú podobu kartičiek, kde na sa nachádza pojem a jeho vysvetlenie alebo vizualizácia daného pojmu, pomocou ilustrácie alebo fotografie. Vzdelávacie hry sú účinným nástrojom modernej pedagogiky, podporujú kritické myslenie, riešenie problémov a kognitívny rozvoj detí.⁶

1.2.1 Veková kategória a zameranie

Tradičné hry pre deti rozdeľujeme aj na základe veku a zamerania. Pre deti v predškolskom veku sú navrhnuté jednoduché hry, ktoré podporujú ich koordináciu rúk, očí a vnímanie. Zaraďujú sa sem aj obrazové hry ako pexeso, karty a kreatívne výtvarné aktivity. Často sa v nich objavuje téma prírody, rodiny alebo bežných predmetov. Pomocou týchto kariet sa dieťa učí pomenúvať pojmy a spájať si ich s vizuálnym obsahom. Pre deti mladšieho školského veku sú určené zložitejšie stolné hry, ktoré si vyžadujú strategické uvažovanie a tímovú spoluprácu. V nich sa objavuje napríklad téma histórie alebo matematiky. Hry pre starší školský vek sú dobrodružnejšie a riskantnejšie, pričom si dieťa zdokonaľuje svoje strategické schopnosti. V tejto kategórii môžeme nájsť témy ako šport alebo sociálne interakcie.

⁴ RUSŇÁK, *Svetová literatúra pre deti a mládež v didaktickej komunikácii*, 2009, s. 9.

⁵ MRÚZOVÁ, *Detská hra a jej význam v rozvoji osobnosti dieťaťa*, 2020, s. 4.

⁶ IZAT, KYIAKBAYEVA, et al., *The implications of educational games ...*, 2024.

1.3 Dieťa predškolského veku a jeho špecifiká

Dieťa v predškolskom veku sa vyznačuje svojou hravosťou, aktivitou a najmä schopnosťou nasávať nové informácie a podnety z jeho každodenného prostredia. Či už sú to tradičné hračky alebo bežné predmety z nášho prostredia, ako napríklad vetvička zo stromu, ktorá je pre dieťa, čímkoľvek, čo si dokáže predstaviť. Dieťa dokáže uchvátiť všetko, čo podporuje jeho kreativitu. Medzi tieto predmety patria aj knihy a hry, ktoré sa postupne dostávajú do jeho života.

Obdobie predškolského veku dieťaťa je obdobím, kedy sa výrazne posúva jeho psychický vývoj a ďalej sa formujú základné vlohy, ktoré sú špecifické pre osobnosť človeka. Motorika sa výrazne zlepšuje a dieťa ovláda aj drobnú manipuláciu.⁷ Toto obdobie vývoja je typickým rozvojom pohybových činností a silného citového a zmyslového vnímania.⁸ Pri výchove dieťaťa by rodičia mali naplno využívať jeho prirodzené sklony pri každej vhodnej príležitosti, či už počas domácich prác, prechádzok alebo hry.⁹

1.3.1 Význam detských publikácií a hier v predškolskom veku

Proces výchovy dieťaťa je úzko spojený s jeho začleňovaním do spoločnosti. Dieťa sa učí spoločenským normám, hľadá inšpiráciu pre svoje správanie a často si vyberá vzory, ktoré ho ovplyvňujú. Takýto vzor mu môže poskytnúť aj napríklad taká postava z rozprávky. Čítanie kníh a kontakt s literatúrou patria medzi najdostupnejšie a najbežnejšie kultúrne aktivity, ktoré sa u človeka objavujú už skorom detstve. Deti v tomto veku premýšľajú vizuálne, obrazne a spájajú rôzne predstavy do celkov. Pre predškolákov je typický spôsob obrazného učenia. Najľahší a najprístupnejší spôsob, ako rozšíriť znalosti svojho dieťaťa je čítať mu a zoznamovať ho s knihou ako takou. Čas strávený s dobrou knihou alebo hrou má v živote dieťaťa veľký význam. Predškolák ešte nie je skutočným čitateľom, ale skôr poslucháčom, počúva text, pozoruje obrázky, ukazuje, hovorí a pomenúva. Publikácie pre deti sú dôležitou súčasťou spoznávania ich sveta, pomáhajú im hľadať odpovede na otázky a podporujú ich rozvoj.¹⁰

⁷ KŇOURKOVÁ, *Vývoj dítěte a jeho úskalí*, 1986, s. 173.

⁸ LISÁ, *Vývoj dítěte a jeho úskalí*, 1986, s. 169.

⁹ KŇOURKOVÁ, *Vývoj dítěte a jeho úskalí*, 1986, s. 174.

¹⁰ VITÉZOVÁ, *Dieťa a kniha*, 2016, s. 7.

1.3.2 Špecifiká publikácií a hier pre deti predškolského veku

Mladšie deti sa ťažšie dokážu sústrediť, najmä pri počúvaní. Ich pozornosť je často roztržitá, ľahko sa nechajú vyrušiť alebo rozptýliť. Predškolyáci potrebujú texty, ktoré sú krátke a jednoduché. Ideálne sú riekanky, krátke rozprávky alebo jednoduché kartové hry, ktoré sa venujú témam blízkym ich záujmom, ako sú o zvieratká, rodina alebo prostredie, ktoré dobre poznajú. Pri udržaní ich pozornosti pomáhajú ľahko zrozumiteľné obrázky a interaktívne prvky, ktoré ich zapájajú do hry. Keďže deti nevydržia dlho zamerané na jednu aktivitu, potrebujú časté zmeny nielen vo fyzických, ale aj v psychických činnostiach. Literatúra dokáže naplňať aj tieto potreby dieťaťa.¹¹ Tak ako aj literatúra, tak aj hra nesie dôležitú úlohu. Hra je pre dieťa kľúčovou a vrodenu aktivitou, ktorá mu umožňuje rozvíjať kreativitu, spoznávať prostredie a zoznamovať sa s rôznymi situáciami, čím ho pripravuje na efektívne zvládnutie v budúcnosti.¹²

1.3.3 Vplyv technológií na knihu a ako mu predchádzať

V posledných rokoch sa výrazne zmenili záujmy detí a formy, ktorými sa obsah dostáva k svojim prijímateľom. Značne môžeme pozorovať vizualizáciu digitálneho obsahu komercia cez mobily a tablety a postupne vytláčajú tradičnú formu knihu z jej popredného miesta. Napriek tomu kniha nie je v ohrození, len sa musí prispôbiť aktuálnym trendom a potrebám čitateľov.¹³ Rodičia, ktorí chcú investovať do budúcnosti svojho dieťaťa, by mali tráviť ich spoločný čas pri čítaní kníh alebo hraní hier. Tento čas by mal výrazne prevyšovať chvíle strávené pred obrazovkou.¹⁴ Dnešná doba je plná tabletových detí, ktoré svoj čas pri jedení alebo v spoločnosti trávajú prevažne online hrou alebo videami z internetu. Rodičia hľadajú jednoduchšiu možnosť ako dieťa zabaviť a opútať jeho hravosť a roztržitosť.

Avšak dieťa je takýmto spôsobom výchovy výrazne ovplyvnené, čo môže mať aj následky socializácii a komunikácii v dospelí. Deti, ktorým rodičia pravidelne čítajú, získavajú výrazný náskok oproti tým, ktoré knihy vo svojom prostredí nemajú.¹⁵

¹¹ VITÉZOVÁ, *Dieťa a kniha*, 2016, s. 8.

¹² GRIGELOVÁ, *Hra a hračka ako podporní činitel' v predprimárnej edukácii*, 2014, s. 6.

¹³ VITÉZOVÁ, *Dieťa a kniha*, 2016, s. 18.

¹⁴ KUBÍKOVÁ, *Klub nerozbitných dětí*, 2020, s. 125.

¹⁵ KUBÍKOVÁ, *Klub nerozbitných dětí*, 2020, s. 125.

2 PRÍRODA AKO SÚČASŤ DETSKÉHO SVETA

Deti prirodzene potrebujú tráviť čas vonku, je to kľúčové pre ich šťastné detstvo a neskôr zdravú dospelosť. Pobyt v prírode výrazne prispieva k ich fyzickému zdraviu, duševnej pohode a rozvoju inteligencie. Zároveň im pomáha nadobudnúť vzťah k zodpovednému prístupu k životnému prostrediu. Čerstvý vzduch, spev vtákov, dotyk trávy a hádzanie kameňov do potoka. Základom zdravého vývoja je dostatok priestoru a slobody. Rodičia by mali podporovať voľnú hru v prírodnom prostredí a dávať možnosť deťom skúmať okolie. Príroda poskytuje priestor na nekonečné objavovanie a kreativitu, nielen pre deti, ale aj dospelých.

2.1 Nature based learning

Nature based learning voľne preložené ako učenie inšpirované prírodou. Je spôsob vzdelávania, ktorý sa uskutočňuje vonku alebo tam, kde sa vyskytujú prírodné elementy ako rastliny, zvieratá, či voda. Použitie tohto vyučovacieho prístupu napomáha rozvoju základných vedomostí, schopností, hodnôt a správania u detí.¹⁶

Obr. 1 The Power of Nature-Based Learning¹⁷

Počas realizácie projektu na British International School v Bratislave uplatnili viaceré metódy a aktivity pre deti. Vo výučbe je kladený dôraz na spoznávanie prírodného prostredia, ktoré rozvíja zvedavosť, kreativitu a uvedomelosť voči životnému prostrediu. Využívali prechádzky na pozorovanie, ktoré deťom umožnilo spoznávať rôzne biotopy, rastliny a zvieratá. Deti mohli sledovať, ako sa príroda mení počas jednotlivých ročných období. Učili ich, ako sa pestujú rastliny v záhradách, pričom boli zapájané do starostlivosti.

¹⁶ PIMLOTT-WILSON a COATES, *Rethinking learning?*..., 2019.

¹⁷ KOLLAROVA, *The Power of Nature-Based Learning*, 2023.

Vytvárali koláže z kvetov a listov, využívali prírodné farbivá a skúmali krásu prírody prostredníctvom kreatívnych činností. Deti si zdokonaľovali svoje zmysly aj dotykom, vôňou či pozorovaním rôznych materiálov a textúr. Svoje zážitky si zaznamenávali kresbou do denníkov, vrátane ich aktivít, ako napríklad hľadanie pokladov. Škola podporovala aj pohybové aktivity ako lezenie na stromy, či balansovanie na kmeňoch, vďaka ktorým si deti budovali odvahu, koordináciu a sebavedomie.¹⁸

2.2 Téma prírody v detskej literatúre

Téma prírody v detskej literatúre nesie významné miesto, pretože skrz ňu autor otvára deťom svet, ktorý vzdeláva a obohacuje ich prirodzenú zvedavosť. V literatúre túto tému zaraďujeme pod kategóriu reálneho sveta, náučnej a vecnej literatúry.

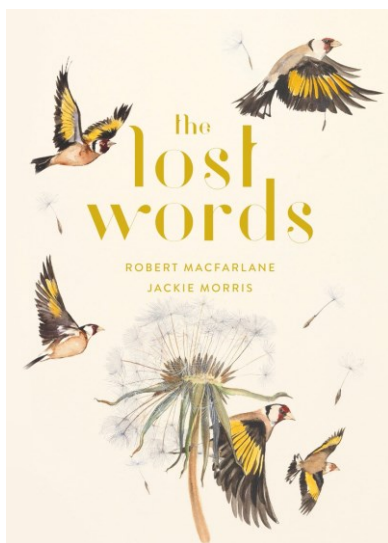
Reálny svet v literatúre pre deti zahŕňa najmä náučné knihy, ktoré často kombinujú fakty s jednoduchým príbehom, aby malým čitateľom priblížili bližšie realitu okolo nich. Okrem toho sem patria rozprávky a príbehy, ktoré nenásilne učia fakty a klasické encyklopédie, atlasy, príručky či životopisy. Dôležitú úlohu tu zohrávajú ilustrácie a fotografie, ktoré pomáhajú deťom budovať vzťah k realite na základe vedeckých poznatkov a spájať si ich s vizuálnym prevedením.¹⁹

Článok z Nature Ecology & Evolution poukázal na dôležitú vec. A to ako kontakt detí s prírodou, či už priamy alebo prostredníctvom kníh, sa v mnohých častiach dnešného industrializovaného sveta znížil. Vytrácajú sa aj slová s prírodnou tematikou zo slovníkov malých detí. Je však pozitívne, že niektorí autori na to poukázali a odpovedali knihami, ako napríklad *The Lost Words* od Roberta Macfarlanea a Jackie Morrisovej, ktoré poukazujú napríklad na slová ako „žalud“ alebo „gaštan“, ktoré miznú z detských životov a ich slovnej zásoby. Jedna z najväčších výziev pri tvorbe prírodnej literatúry pre deti, je nájsť rovnováhu medzi odovzdávaním morálnych hodnôt a vzbudzovaním nadšenia a záujmu o krásy prírodného sveta.²⁰

¹⁸ KOLLAROVA, *The Power of Nature-Based Learning*, 2023.

¹⁹ KOVÁČOVÁ ŠVECOVÁ a SIMANOVÁ, *Čítanie a čitateľstvo slovenských detí*, 2020, s. 23.

²⁰ NATURE ECOLOGY & EVOLUTION, *Through a child's eyes*, 2018.

Obr. 2 The Lost Words – obálka knihy²¹

2.3 Dotazník vzťahu detí k prírode

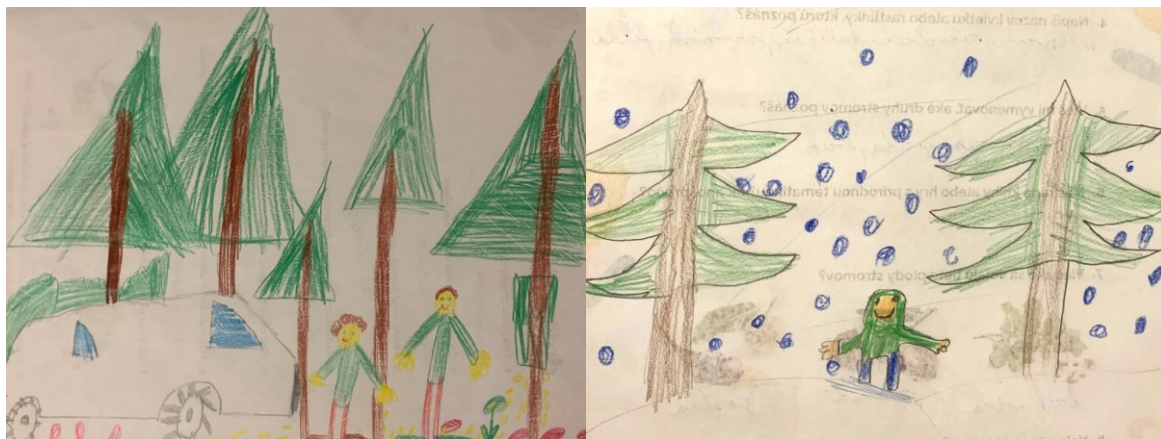
Pri prieskume tejto práce bol vytvorený dotazník pre deti v predškolskom a mladšom školskom veku. Zúčastnilo sa ho 20 detí vo veku od 5 do 8 rokov. Cieľom prieskumu bolo zistiť, aký vzťah majú deti v dnešnej dobe k prírode a aké sú ich vedomosti v tejto oblasti.

Prvá časť dotazníka sa zameriavala na kontakt detí s prírodou a ich záujmu tráviť čas v prírode. Výsledky ukázali, že polovica detí navštevuje prírodu s rodičmi často, štvrtina iba občas a zvyšná štvrtina len málo. Deti uviedli, že čas v prírode trávia najradšej voľnou hrou alebo fyzickými aktivitami. Medzi ich najobľúbenejšie činnosti patrí behanie alebo venčenie psa. Medzi ďalšie populárne činnosti patrilo zbieranie húb, rastlín či kvetov.

V druhej časti dotazník skúmal, aké nové informácie a poznatky by deti chceli načerpať o prírode. Viac ako polovica detí prejavila záujem o získavanie viac znalostí o hubách, zvieratách, stromoch a kvetoč. Zaujímalo ich predovšetkým to, aké existujú druhy, ako ich rozpoznať a rôzne zaujímavosti o nich. Deti v dotazníku zdieľali aj svoje poznatky o kvetoč a stromoch. Medzi najčastejšie uvedené rastliny patrili púpava, fialka, tulipán a margarétka. Zo stromov si deti najčastejšie spomenuli na dub, buk, smrek, brezu a borovicu, ale aj na ovocné stromy ako jablň, čerešňa alebo orech.

²¹ MORRIS, *The Lost Words* cover, 2017.

V závěrečné části dotazníka mali deti možnosť nakresliť svoj ideálny deň v prírode. Často boli zobrazené prechádzka v prírode alebo zber kvetov či húb. Výsledky dotazníka naznačujú pozitívny vzťah detí k prírode a ich záujem o vonkajší svet. Dokazujú nám, že aj deti dnešnej generácie, ktorá je obklopená sociálnymi sieťami a elektronickými zariadeniami, stále túžia po objavovaní, rozvoji a hravosti v reálnom svete.

Obr. 3–4 Kresba ideálny deň v prírode²²

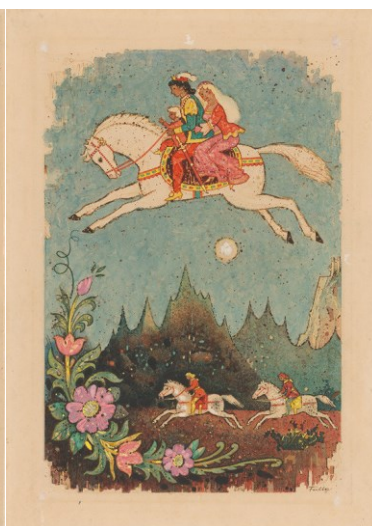
²² ARCHÍV AUTORA, *Kresba ideálny deň v prírode*, 2024.

3 SLOVENSKÝ ILUSTRÁTORI A ZAUJIMAVÉ DIELA PRE DETI S TÉMOU PRÍRODY

Slovensko je krajinou bohatou na kultúru, rozmanité tradície a ľudovú tvorbu, ktorá siaha až po literárne diela uchovávajúce naše národné dedičstvo. Medzi tieto poklady patrí aj rozsiahla zbierka publikácií a hier pre deti. V tejto kapitole si stručne predstavíme tvorbu starších a súčasných slovenských autorov. A pozoruhodné publikácie s tematikou prírody.

3.1 Ľudovít Fulla

Výnimočný maliar a talentovaný kresliar. Veľa z nás sa s tvorbou Ľudovíta Fullu po prvýkrát stretli v detstve prostredníctvom kníh. Pri tvorbe čerpal inšpiráciu z ľudového umenia a detskej kresby, ktorá je špecifická svojou naivitou a úprimnosťou, čo sa odráža aj v jeho ilustráciách rozprávok.

Obr. 5 Slovenské rozprávky²³

Obr. 6 O troch bratoch²⁴

V roku 1952 sa Fullovi, kedy mal za sebou už bohaté skúsenosti a zručnosti, naskytla možnosť ilustrovať dielo ľudovej slovesnosti, kniha Slovenské rozprávky. Dielo, ktoré svojou unikátnosťou spracovania a významom presiahlo aj hranice Slovenska.²⁵

²³ FULLA, *Slovenské rozprávky*, 1952.

²⁴ FULLA, *O troch bratoch*, 1952.

²⁵ BAJCUROVÁ, *Ľudovít Fulla deťom*, 2021.

Pri tvorbe využíval hlavne techniku akvarelu, ktorá bola podporená tušom, pero kresbou alebo použitím bieloby. Jeho ilustrácie sú charakteristické hustým šrafovaním, výraznou čiernou obrysovou líniou, hravosťou a fantáziou. V jeho tvorbe sa stretávame s použitím prírodných ľudových motívov, napríklad v podobe kvetinových ornamentov. Autorov prejav je hravý, ale zároveň dôkladne prepracovaný, čím si zachováva svoj nadčasový charakter.

Medzi jeho tvorbu pre deti zaraďujeme aj knihu Janko Hraško a iné rozprávky, ktorá bola vydaná v roku 1957.²⁶ Ilustrácia knihy má dynamický a živý výraz, ktorý vytvára jedinečnú atmosféru. Rozstrapkané línie dodávajú postavám a scénam energiu a pohyb, zatiaľ čo farebné plochy pôsobia harmonicky. Štylizácia má dynamický a živý výraz, ktorý vytvára jedinečnú atmosféru.

Obr. 7 Návrh na obálku²⁷ Obr. 8 Medveď a dievča²⁸

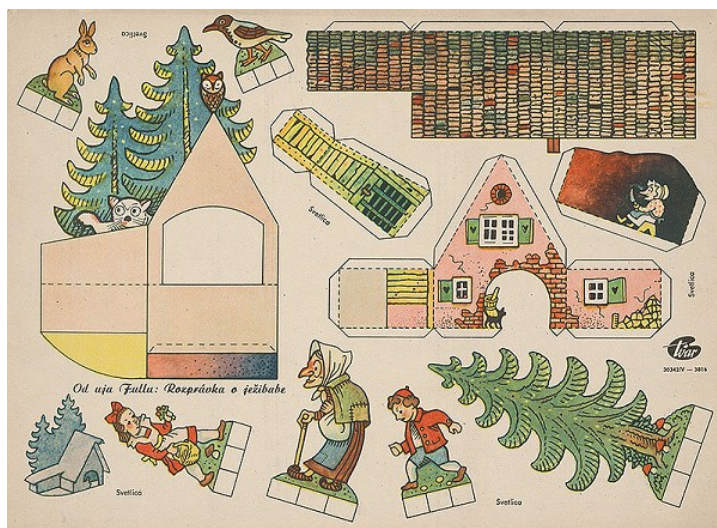
Jeho tvorba pre deti obsahuje aj zaujímavú sériu maľovaných papierových leporel s rozprávkovými motívmi. Leporelá z dielne Ľudovíta Fullu svojim vizuálnym spracovaním a motívmi odrážajú vtedajšiu ilustrátorskú tvorbu. Avšak ilustrácie leporela zjednodušil a prispôbil špecifickému účelu pre detského užívateľa.²⁹

²⁶ LAB.SNG, *Ilustrované knihy pre deti*, 2015.

²⁷ FULLA, *Návrh na obálku*, 1957.

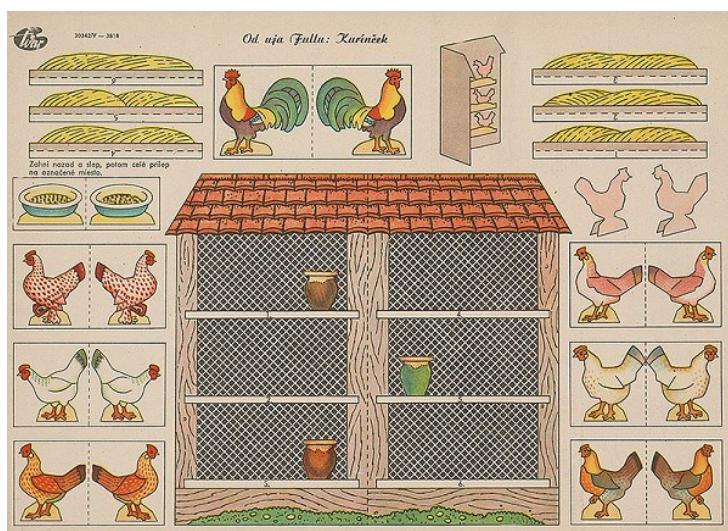
²⁸ FULLA, *Medveď a dievča*, 1957.

²⁹ BAJCUROVÁ, *Ľudovít Fulla deťom*, 2021.

Obr. 9 Vystrihovačka Od uja Fullu: Rozprávka o ježibabe³⁰

Tieto diela vychádzali v rokoch 1956 – 1959 v družstve Tvar pod názvom Vystrihovačky od uja Fullu. Medzi nich patrili motívy rozprávok, ako napríklad Radúz a Ľudmila, Rozprávka o ježibabe, Snežienka a Ruženka, Kuríček a Povešť o zakliatej hore.³¹

Obr. 10 Vystrihovačka Od uja Fullu: Kuríček³²

³⁰ FULLA, *Vystrihovačka Od uja Fullu: Rozprávka o ježibabe*, 1956 – 1959.

³¹ BAJCUROVÁ, *Ľudovít Fulla deťom*, 2021.

³² FULLA, *Vystrihovačka Od uja Fullu: Kuríček*, 1956 – 1959.

3.2 Mária Neradová

Jedna z najaktívnejších ilustrátoriek pre deti súčasnej doby Mária Neradová. Úspešná autorka kníh a grafická dizajnérka, žijúca na Slovensku. Svoje bakalárske štúdium získala v obore grafického dizajnu na Univerzite Tomáše Bati ve Zlíně. A po získaní titulu, pokračovala v magisterskom štúdiu ilustrácie a grafiky na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave. Mária začala po skončení školy pracovať ako nezávislá ilustrátorka. Pri jej tvorbe často obmieňala svoje dva štýly ilustrácií, aby zachovala svoju lásku k práci.³³

V jej tvorbe pre deti výraznú rolu zohráva téma prírody a zvierat. Jej ilustrácie sú charakteristické farebným a hravým štýlom. Farebná paleta jej ilustrácií je jasná a pestrá. Vo svojej kresbe využíva jednoduché tvary a jemné detaily, čím vytvára príjemnú a veselú atmosféru. Jej ikonické postavičky a scény, majú priateľský a humorný nádych, ktorý pomáha budovať vzťah detí k samotným príbehom a obrázkom.

Obr. 11 Brlôžky 1³⁴

Medzi jej tvorbu patrí aj jej autorská kniha s názvom Brlôžky, ktoré napísala a ilustrovala. „*Lesy a záhrady okolo nás sú plné malých, tajuplných brlôžkov. Sú nenápadné, no býva v nich poriadne veselo!*“³⁵ Opisuje prácu Neradová.

³³ NERADOVÁ, *about*, 2018.

³⁴ NERADOVÁ, *Brlôžky*, 2020.

³⁵ NERADOVÁ, *Brlôžky*, 2020.

Obr. 12 Brlôžky 2³⁶

Medzi jej ďalšiu výraznú publikáciu v jej tvorbe patrí kniha s názvom *Podme objavovať Slovensko*. Kde autorka približuje detskému čitateľovi miesta na Slovensku pútavou formou. Ilustrácie sú naplnené pestrým životom zvierat, ktoré cestujú po Slovensku. Objavujú spolu, hory, jaskyne, jazerá, ale aj hrady a zámky. Využíva hravosť a plnosť strán knihy, prostredníctvom ktorých dieťa dokáže pozorovať rôzny dej zvierat zároveň.

Obr. 13–14 Let's explore Slovakia³⁷

³⁶ NERADOVÁ, *Brlôžky*, 2020.

³⁷ NERADOVÁ, *Let's Explore Slovakia*, 2018.

3.3 Daniela Olejníková

Ďalšou obdivuhodnou autorkou je slovenská grafická dizajnérka a ilustrátorka Daniela Olejníková. Vo svojej tvorbe sa venuje prevažne ilustrácii v digitálnej podobe, avšak kombinuje aj tradičné grafické techniky ako linoryt, linorez alebo sieťotlač. V jej zbierke kníh má svoje miesto aj tvorba pre deti, tá obsahuje aj autorskú knihu *Liek pre Vlčika*. Kniha nesie posolstvo pre deti a ich rodičov o dôležitosti priateľstva v čase nepohody a o tom ako cesta býva niekedy cieľom v našich životoch. Deti sa učia chápaniu primárnych citov prostredníctvom personifikácie zvierat s ľudskými vlastnosťami ako empatia a súcit, smútok, osamelosť a strach.

Obr. 15 *Liek pre Vlčika*³⁸

Pestrý výraz ilustrácii navodzuje atmosféru celého deja. Vyrezávané línie spolu s farebnosťou tvoria unikátnu štruktúru, jednotlivých prvkov. Netradičná štylizácia púta nielen detského čitateľa, ale aj dospelých. Ilustrácie dopomáha podčiarknuť kombinácia bez pätkového písma s výrazným písaním písmom.

Obr. 16 *Liek pre Vlčika 2*³⁹

³⁸ NÉMETHOVÁ a MIŠÁKOVÁ, Daniela Olejníková: *Liek pre Vlčika*, 2013.

³⁹ NÉMETHOVÁ a MIŠÁKOVÁ, Daniela Olejníková: *Liek pre Vlčika*, 2013.

Jej ilustrácie obohacujú aj knihu autora Mareka Vadasa s názvom *Krutá Marta*. Táto kniha je vhodná aj pre deti v predškolskom veku. Téma knihy nesie náučný charakter o vzťahu detí ku zvieratám a toho ako prínos výchovy rodiča výrazne ovplyvňuje dieťa. Postava Marty je samorast, kde veľa vecí objavuje sama, lebo rodičia jej nevenujú čas. Marta dáva zvieratám v jej prítomnosti dosť zabráť, až jej vlastná skúsenosť strachu ju zmení.

Obr. 17–18 *Krutá Marta*⁴⁰

Vizuál, ktorý Olejníková priniesla v tejto knihe je neprehliadnuteľný v tvorbe pre deti. Abstraktnejší štýl kresby je posilnený pestrou škálou farieb. Vďaka využitiu grafických techník je zreteľné prekrytie rôznych matrič, čo dodáva práci nezvyčajný charakter. Postavy sú štylizované, pričom ich vzhľad a výrazy prvotriedne odrážajú ich emócie.

3.4 Publikácie s prírodnou tematikou

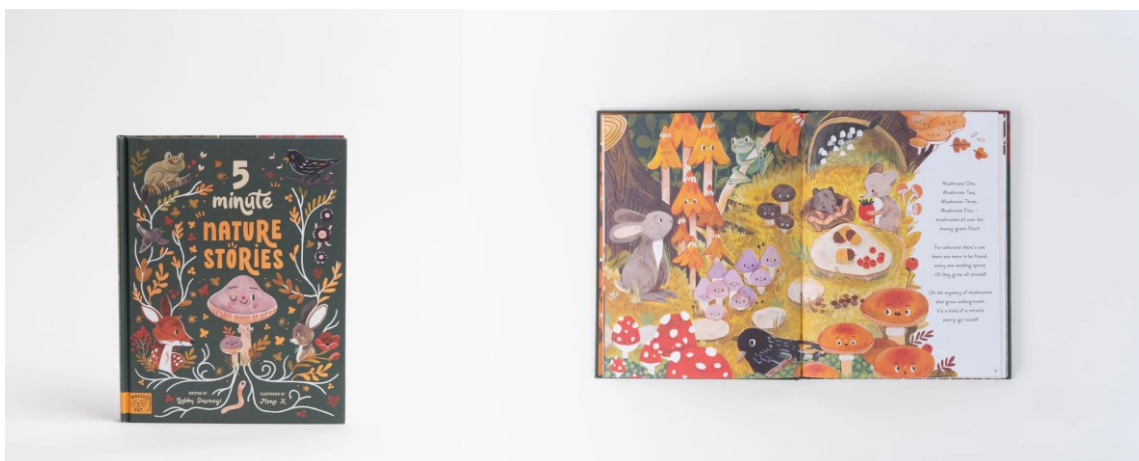
3.4.1 Pexeso Lebo Mäďved'

Slovenská dielňa Lebo Mäďved', produkuje značné množstvo publikácií s tematikou prírody a Slovenska. Pri prieskume k mojej práci ma oslovila publikácia pre deti s názvom *Medvedie pexeso*. Obrázkové pexeso obsahuje 32 obrázkov párov zvierat žijúcich v lese, ako napríklad lišky, veveričky, sovy alebo jelene. Publikácia má náučne zábavný charakter, učí o lesnom prostredí a zároveň napomáha rozvoju kognitívnych činností. Táto interaktívna hra je určená pre hráčov všetkých vekových kategórií. Jej vizuálne spracovanie ilustrácií je vhodné aj pre maloleté dieťa aj dospelých. Prepája digitálnu techniku akvarelu so štruktúrou, ktorá podporuje prírodný charakter.

⁴⁰ DROMINIKA ČÍTA, *Krutá Marta* (Marek Vadas, Daniela Olejníková), 2021.

Obr. 19 Zvieracie pexeso–Mädvedie pexeso⁴¹

3.4.2 5 minute nature stories

Obr. 20–21 5 minute nature stories⁴²

Ďalšou obdivuhodnou publikáciou je kniha od britskej autorky Gabby Dawnay, ktorú ilustrovala Mona K. Päťminútovým príbehom sú edukačnou formou deťom priblížené prírodné javy, ako napríklad ako včely opelňujú kvety a taktiež to, ako vyzerajú pod zemou podhubia a korene stromov. Kniha je jedinečná svojím vizuálnym spracovaním, ktoré dodáva deťom unikátny zážitok z čítania. Ilustrácie majú štylizáciou zjednodušenú formu. Značné je využívanie štruktúry za pomoci tradičných techník s kombináciou digitálnej kresby. Detského čitateľa určite osloví príjemne použitie teplých tónov farieb a priateľské spravovanie postáv, pridaním charakteru tváre pre huby a rastliny. V autorkinej zbierke sa nachádza aj séria mini knižočíek uložených boxe, ktoré nadväzujú na knihu päťminútových príbehov.

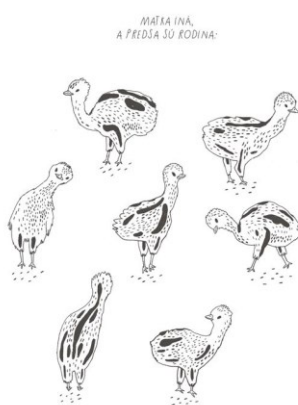
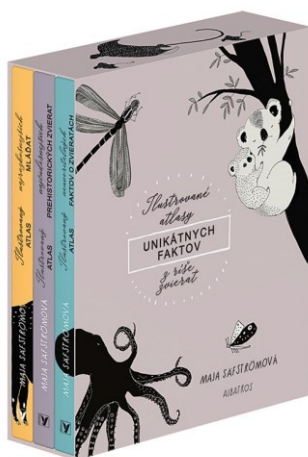
⁴¹ LEBO MÄDVEĎ, *Zvieracie pexeso - Mädvedie pexeso*, 2024.

⁴² MAGIC CAT PUBLISHING, *5 Minute Nature Stories: True Tales from the Woodland*, 2022.

Obr. 22 5 minute stories box⁴³

3.4.3 Box ilustrovaných atlasov

Pri prieskume k tejto práci ma zaujal box ilustrovaných atlasov pre deti od 8 rokov. Táto séria obsahuje knihy Unikátnych faktov z ríše zvierat, Prehistorické zvieratá a Mlád'atá. Knihy majú edukačnú a hravú formu, čím sú vizuálne aj obsahovo obohacujúce. Autorkou originálnej verzie kníh je švédka ilustrátorka Maja Säfströmová, ktorá tvorí v unikátnom ilustračnom štýle. Ten je špecifický kreslím za pomoci využívania kontrastných plôch a tenkých línií a jeho farebnosť je monochromatická. Celkový design kníh s kombináciou použitia ručne písaného fontu vyzerá jednotne a divácky príťažlivo.

Obr. 23–25 Séria ilustrovaných atlasov⁴⁴

⁴³ MAGIC CAT PUBLISHING, *5 Minute Nature Story Box*, 2024.

⁴⁴ MEGA KNIHY, *Ilustrované atlasy unikátnych faktov z ríše zvierat*, 2023.

3.4.4 Poznávčka přírody

Ďalšou publikáciou je Poznávčka přírody, kartová hra pre deti, ktorá učí o rastlinách a zvieratách v Českej republike. Táto hra spadá pod značku Kvído, čo je vzdelávací koncept pre deti od spoločnosti Albi. Táto hra obsahuje 50 kariet s obsahom kvetov, stromov a zvierat, kde sa zadnej strane nachádza aj krátky popis o danej kartičke. Publikácia je určená pre deti od 4 rokov, ktoré spadajú pod predškolský vek. Graficky je spracovaná hravo a prístupne pre deti za pomoci vektorovej ilustrácie. Avšak farebnosť je pomerne neharmonická, kombinuje pestré odtiene farieb, čo môže pôsobiť vizuálne rušivo. Ilustrácie sa môžu zdať jednoduché, no nemajú však jednotný štýl. Karty sú zobrazené realistickým štýlom, zatiaľ čo obal je skôr štylizovaný. Celkový vizuál by pôsobil ucelenejšie bez použitia zbytočných prvkov, ktoré ho preplňujú a zahlcujú.

Obr. 26–27 Poznávčka přírody⁴⁵

⁴⁵ KVÍDO, *Poznávčka přírody - Zvířata a rostliny*, 2023.

4 SPRACOVANIE DETSKÝCH PUBLIKÁCIÍ

V tejto kapitole si priblížime spracovanie a formy publikácií, to s akými sa môžeme bežne stretnúť v tvorbe pre deti. To s akou publikáciou príde dieťa do kontaktu v rannom detstve záleží aj na vizuálnej a hodnotnej preferencii rodiča. Spracovanie sa čoraz viac posúva a prispôsobuje dobe, ktorú v súčasnosti žijeme, či už hovoríme o nových možnostiach výroby alebo digitalizácii. Celková hodnota publikácii je ovplyvnená časťami, z ktorých sa skladá ako ilustrácia, typografia, formát a ďalšie vizuálne a technické prvky.

4.1 Ilustrácia

Prostredníctvom kníh, hier alebo obrazových leporel sa ilustrácia dostáva do popredia a patrí medzi prvé kontakty dieťaťa s umením. Je pre deti natoľko dôležitá, že ich samotný výber publikácie často závisí práve od nej.⁴⁶ Vďaka nej sa dieťa učí a objavuje nové pojmy a súvislosti. Od obrázkov základných tvarov a farieb až po rozprávkové scény naplnené umeleckým prejavom ilustrátora. Vo všeobecnosti ju môžeme nazývať vizuálny prvok alebo forma umeleckého prejavu, ktorá dopomáha rozvíjať, alebo vysvetľovať text aj bez jeho použitia. Či už ide o tradičný umelecký prejav ako kresba, maľba, grafika, fotografia alebo koláž, či novodobé spracovanie pomocou digitálnej kresby. Technika ilustrácie závisí od výtvarných preferencií ilustrátora.

Obr. 28–29 Les belles histoires de grand-mère au jardin⁴⁷

⁴⁶ VITÉZOVÁ, *Dieťa a kniha*, 2016, s. 34.

⁴⁷ AMAZON, *Les belles histoires de grand-mère au jardin*, 2023.

V stručnosti môžeme rozdeliť ilustračný prejav na realistický a štylizovaný. Zatiaľ čo realistický sa snaží zobrazit' skutočnosť, štylizovaný prejav sa snaží obraz rozložiť do zjednodušenej expresívnejšej formy. Ich hlavný rozdiel spočíva v tom, ako štylizácia pracuje voľnejším prejavom, tvarom, farbami a kompozíciou, čím zdôrazňuje emócie a atmosféru príbehu.

Taktiež závisí od charakteru ilustrácie pre aký text je priamo určená. Iný prístup si vyžaduje realistický príbeh z detského prostredia, náučná kniha o prírode alebo fantastická rozprávka. V náučných knihách zohráva ilustrácia kľúčovú úlohu a bez nej by text nebol plnohodnotný.⁴⁸

Obr. 30–31 Fanatical about frogs⁴⁹

Dôležitou zložkou ilustrácie sú farby. Tie zohrávajú dôležitú úlohu pri vyvolávaní emocionálneho zážitku a zvyšovaní vizuálnej atraktivity publikácií. Psychológia farieb výrazne ovplyvňuje vývin a celkovú pohodu dieťaťa. Pri ilustrovaní detských kníh je dôležitý výber farieb primeraný aj ich veku. Najmladšie deti oslovujú výrazné základné farby, staršie zasa lepšie vnímajú jemnejšie farebné odtiene. Ich premyslené využitie prispieva k celkovej účinnosti a estetickému vnímaniu, ktoré im má ilustrátor odovzdať.⁵⁰

⁴⁸ VITÉZOVÁ, *Diet'a a kniha*, 2016, s. 35.

⁴⁹ FLYING EYE BOOKS, *Fanatical About Frog*, 2019.

⁵⁰ HAPPYDESIGNER, Sarah. *The Psychology of Colour in Children's Books*,..., 2024.

4.2 Typografia

Písmo je jednou z dôležitých dielikov stavebnice, ktorú nazývame tvorba pre deti. Dieťa, ktoré ešte nečíta, pozoruje text a počúva rodiča, ktorý mu ho ústnym podaním približuje. Postupne si dieťa osvojuje prácu s textom a učí sa čítať. K tomu by mu malo pomôcť aj správne zvolené písmo. Vhodne zvolené má vplyv na jeho čitateľnosť a celkové vizuálne pôsobenie. Vo veľa prípadoch nastáva problém, zle zvoleného písma, ktoré so sebou pohltí napríklad aj kvalitne spracovanú ilustráciu, ktorú samotný text znehodnocuje.

Obr. 32 Kubko na dedine⁵¹

Typografická úprava v detských publikáciách by mala klásť dôraz na správne zvolený font a vyššiu strednú výšku písma pre lepšiu čitateľnosť. Najčastejšie sa používa pätkové a bez pätkové písmo alebo ich písmový pár. Často v publikáciách môžeme vidieť aj autorské písmo, ktoré je navrhnuté tak, aby ladilo ku charakteru ilustrácie alebo inému vizuálnemu prvku v publikácii. Práca s textom v detskej knihe býva často kreatívna, grafickí dizajnéri využívajú na oživenie aj nástroj obtekania textu okolo prvkov ilustrácie. To môže deti vyvolať u detí väčší záujem o čítanie, ako keď je zarovnaný do bloku. Pre začínajúceho čitateľa však môžu predstavovať aj istú prekážku. Dieťa, ktoré sa učí čítať, si často pomáha ukazovacím prstom, aby sledovalo riadky textu a takýto prvok mu to môže sťažovať.

⁵¹ GORILA. *Kubko na dedine: Rečové cvičenia a cvičenia na porozumenie textu pre deti*, 2023.

Z mobilu sa ozval Tyčka: „To som ja, Juro. Pani učiteľka mi zavolala, že ťa stretla v Bratislave. Opäť si nás prišla pozrieť? To je úžasné! Všetci traja sme s mojím otcom na Štrbskom plese. Vieš, kde to je?“

„Samozrejme, ja viem všetko!“ chvastala sa Škorica a potom zaváhala. „To je niekde pri Dunaji, však?“

13

Tyčka sa začal smiať. „Si rovnako popletená ako vždy! Štrbské pleso je vo Vysokých Tatrách. Hm, ako by si sa sem mohla dostať?“

„Hneď som pri vás!“ skríkla opica Škorica a mobil vložila späť do vrecka.

Ešte sa z neho ozývalo: „Haló, haló! Si ešte tam, Škorica? Sedíme pri bufete pri plese. Nájdeš nás...“ To však už opička nepočula.

Zavolala na Nebojsu: „Rada som ťa spoznala. Už musím letieť za kamarátmi. Len čo naštartujem kúzelnú metlu. Maj sa tu pekne, odvážny pes Nebojsa!“ Skočila na metlu, pri-
vrela oči a povedala:
„Eniky, buliky,
trdlo, bim, láry,
fáry, modrý dym!“

Čuvač sa nestačil čudovať, keď opička na metle náhle zmizla v oblakoch.

16

Obr. 33–34 Opica Škorica na potulkách po Slovensku⁵²

Vizuálne rozloženie strán knihy často samo osebe napovedá, pre akú vekovú kategóriu je publikácia určená. Knihy pre začínajúcich čitateľov sa vyznačujú výraznejším písmom, dostatočným priestorom medzi jednotlivými prvkami a bohatými ilustráciami. Naopak, knihy pre starších čitateľov majú jemnejšie písmo a hustejší text s minimálnym vizuálnym doplnkom. Deti si často už pri prvom pohľade na stránku sami uvedomia, či sú schopné danú knihu prečítať ešte predtým, ako si samotný text vôbec prečítajú.⁵³

4.3 Interaktívne prvky kníh a ich význam

Tradičná kniha to má v dnešnej dobe ťažké, najmä kvôli nezájmu zo strany detí, ktoré sú prestimulované rôznymi formami digitalizácie, od tabletov a digitálnych hier, pri ktorých sa aktívne zapájajú jednoduchým kliknutím. Aby klasické knihy stále boli relevantné autori využívajú viac prvkov interaktívneho dizajnu. Či už ide o pop-up knihy alebo knihy hernými prvkami. Takýto obsah sa pre deti stáva atraktívnejší z dôvodu, že im umožňuje hravejšie sa zapojiť do čítania a taktiež podporuje ich učenie motoriky.

Jednou z najbežnejších foriem pop-up kníh sú skladačky vo forme okienok. Deti sa pri ich otváraní zapájajú nielen fyzicky, ale aj mentálne. Otváraním objavujú skryté texty, ilustrácie a nové poznatky. Práve využitie týchto okienok robí knihy pútavejšími.⁵⁴

⁵² GORILA, *Opica Škorica na potulkách po Slovensku*, 2025.

⁵³ ELNAR, *The Typography of Children's Books*, 2016.

⁵⁴ YU SONG, *Research on Interactive Design in Children's Books*, 2021.

Obr. 35 Hmyzí hotel⁵⁵

S inou verziou pop-up kníh sa môžeme stretnúť napríklad vo forme výklopných priestorových prvkov skladačky, ktoré sa zobrazujú po otvorení dvojstrany. Je to vizuálne atraktívne spracovanie a podnecuje detskú predstavivosť a robí čítanie viac zážitkovým.

Obr. 36 Zlatovláska a tri medvede – priestorové leporelo⁵⁶

4.4 Materiál

Výber materiálu by mal byť kľúčovým aspektom pri tvorbe detských kníh. Autori a nakladateľstvá by nemali vnímať materiál iba ako technický prvok, ale ako súčasť celkového zážitku z knihy. U kníh pre deti je často využívaný hrubší papier alebo kartón, ktoré sú laminované fóliou, čo zvyšuje ich odolnosť voči vonkajším vplyvom. Správne zvolený materiál by mal byť vhodný z hľadiska ľahkej manipulácie a hlavne bezpečnosti. Práve pri interaktívnych knihách je dôležité, aby zvolený materiál zodpovedal veku dieťaťa a zvládol otváranie či skladanie, bez toho, aby sa poškodil.

⁵⁵ SVOJTKA, *Hmyzí hotel*, 2022.

⁵⁶ SVOJTKA, *Zlatovláska a tri medvede – priestorové leporelo*, 2022.

4.5 Obrázkové publikácie – leporelo, karty

Detské publikácie majú rôzne podoby od tradičných kníh až po obrazové karty. Medzi tradičné väzby kníh patrí aj leporelo. Je to forma väzby, ktorá je určená hlavne pre najmenšie deti. Je tvorená harmonikovým skladaním strán, ktoré dokopy tvorí dlhý pás, ktorý je obojstranný. Obsahová stránka môže byť rôznorodá, ako napríklad od učenia jednotlivých druhov zvierat až po rozprávkový dej. Neobsahuje veľké množstvo textu a hlavnú zložku tvorí ilustrácia alebo fotografia. Vyrába sa väčšinou z hrubších kartónových dosiek, ktoré sú následne laminované pre lepšiu životnosť.

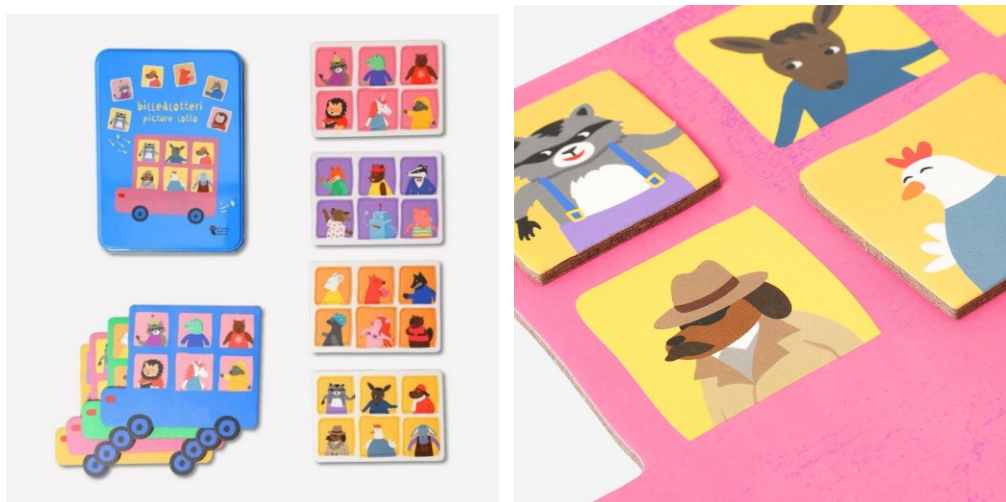
Obr. 37 Albatros Leporelo Varila myšička kašičku⁵⁷

Ďalšou, menej tradičnou formou publikácie môžu byť obrázkové karty s hernou aj nehernou funkciou. Slúžia na rozširovanie poznatkov a vedomostí, pričom ich dominantným prvkom býva ilustrácia alebo iný vizuálny motív, doplnený o názov či krátky popis. V edukačnom prostredí predstavujú užitočnú pomôcku na jednoduchšie osvojovanie si pojmov. Pre mnohé deti sú navyše atraktívnejšou alternatívou ku klasickej knihe, keďže si ich môžu prezerat' v ľubovoľnom poradí a vlastným tempom, čo môže byť výhodou tejto v digitálnej dobe. Interaktívne sa dajú využiť napríklad pri párovaní, triedení, hľadani súvislostí, či pri rôznych vedomostných a pohybových hrách. Vyrobené sú prevažne z tvrdého papiera alebo kartónu s ochrannou lamináciou.

⁵⁷ TOYSSSHOP.CZ, Albatros Leporelo Varila myšička kašičku SK verzia, 2022.

Obr. 38–39 À la cuisine⁵⁸

Medzi obrázkové hry a publikácie pre deti predškolského veku patrí aj obrázková lotéria. Funguje na princípe párovania, kedy dieťa postupne hľadá a prikladá zhodné obrázky na hernú dosku, až kým nevyplní všetky políčka. Táto hra podporuje rozvoj pamäte, pozornosti a vizuálneho vnímania už v rannom veku. Taktiež, ako aj karty sú spracované z tvrdého, odolného materiálu, ktorý je laminovaný, čím sa predlžuje ich životnosť a zvyšuje bezpečnosť pri hre.

Obr. 40–41 Obrázok Lotto⁵⁹

⁵⁸ LONDJI, *À la cuisine*, 2021.

⁵⁹ FLYING TIGER COPENHAGEN, *Obrázok Lotto*, 2024.

4.6 Netradičný obal alebo obálka

Súčasťou finálneho vizuálu publikácie môže byť aj netradičná obálka, alebo doplnkový obal, v ktorom sa nachádza samotná publikácia, či už ide o knihu alebo sadu kariet. Tento obal plní nielen estetickú, ale aj praktickú funkciu, napríklad z hľadiska ochrany, skladovania či prepravy. Jeho vizuál väčšinou vychádza z obsahu publikácie a jeho podoba závisí najmä od kreativity autora. Môže mať netradičný tvar, ako napríklad trojuholník alebo siluetu konkrétneho predmetu. Ako napríklad obal knižnej série navrhnutý ako papierový kufřík.

Obr. 42–43 Aya & Pete 3-book gift box set⁶⁰

⁶⁰ LACES & PAGES, *Aya & Pete 3-Book Gift Box Set*, 2025.

5 PRAKTICKÁ ČASŤ

Praktická časť mojej bakalárskej práce nadväzuje na poznatky získané z teoretickej časti a prináša ich uplatnenie vo forme edukačno-hravého produktu pre deti. Praktická časť zahŕňa celý proces tvorby od definovania zámeru, cieľovej skupiny až po samotný vizuálny návrh.

5.1 Zámer práce

Hlavným cieľom mojej praktickej časti bolo vytvoriť interaktívnu publikáciu pre deti, ktorá podporí ich vzťah k prírode a obohatí ich vedomosti hravou formou. Vytvorila som publikáciu s názvom *Malý pozorovateľ*, navrhnutú tak, aby viedla deti k spoznávaniu prírody prostredníctvom ich vlastného objavovania. Moja myšlienka je motivovať deti aktívne tráviť čas vonku vnímaním ich okolia, rozvíjať ich vnímavosť, zvedavosť a posilniť ich vzťah k prírodnému svetu s vlastnou skúsenosťou za pomoci zážitkového učenia.

Téma prírody bola zvolená zámerne ako kontrast k čoraz väčšiemu vplyvu digitalizácie a technológií, ktoré často odpútavajú deti od reálneho sveta. Publikácia má ponúknuť zmysluplnú alternatívu, ktorá spája zábavu s učením a motivuje deti k aktívnemu tráveniu času vonku s rodičmi.

Podnet, tejto témy vo mne utvrdila moja kamarátka, ktorá je pedagogička prvého stupňa základnej školy a informovala ma o nedostatku kreatívnych vzdelávacích materiáloch pre deti, s ktorými majú chuť pracovať. A na základe výsledku dotazníka som zistila stály záujem a prehlbovanie informácii u detí o prírodu a vonkajší svet a rozhodla som sa touto prácou priložiť svoju ruku k dielu.

5.2 Cieľová skupina

Publikácia je určená hlavne deťom predškolského veku, konkrétne vo veku od 4 do 6 rokov. Ide o vekovú skupinu, ktorá ešte neovláda čítanie a preto zohráva kľúčovú úlohu ich obrazové vnímanie. Obsah a vizuálne spracovanie musia byť pre nich hravé a pútavé. Dôležitým aspektom je aj úloha rodiča alebo dospelaj osoby ako sprievodcu, ktorý dieťaťu pomáha publikáciu využívať. Číta mu sprievodné texty, usmerňuje ho pri plnení úloh a aktívne ho zapája do hry. Ide zároveň o príležitosť na zmysluplné a spoločné trávenie času. Publikácia je vhodná aj pre staršie deti, ktoré si vďaka nej môžu prehĺbiť poznatky o prírode a objaviť nové súvislosti.

5.3 Koncept

Koncept publikácie má podobu prenosného kufríkového boxu, ktorý obsahuje sadu ilustrovaných kartičiek rozdelených do štyroch kategórií a zápisník s úlohami a priestorom na zaznamenávanie objavov. Celkové spracovanie je navrhnuté tak, aby bolo pre deti vizuálne atraktívne, ľahko uchopiteľné a zároveň funkčné pri využívaní v prírode. Jednotlivé časti, kartičky, zápisník a kufrík spolu tvoria kompaktný celok. Výber práve tejto podoby publikácie som si zvolila, aby som sa odklonila od klasickej knihy a priniesla deťom ilustráciu v hravejšej forme.

5.4 Vizuálne spracovanie ilustrácii

Proces tvorby každej ilustrácie začal v skicári, kde boli tvorené prvotné skice a náčrty ceruzkou a následne boli prekreslené v digitálnej podobe v ProCreate na tablete. Ilustrácie sú tvorené v jednotnom štýle, ktorý kombinuje štylizáciu s farebnou plochou a následným použitým jemnej textúry tieňa, doplnenú o ceruzkové detaily. Použitý štýl kresby má podporiť estetickú príťažlivosť kartičiek aj ich zrozumiteľnosť. Cieľom bolo vyhnúť sa prehnanej realistickej podobe, ale zároveň zachovať charakteristické znaky jednotlivých druhov, aby ich deti vedeli ľahko rozpoznať v reálnom svete. Každý druh má jednoduchú veselú tváričku ako oči, úsmev a popripade líčka, čo zvyšuje záujem a pútavosť pre detského používateľa a podporuje ich emocionálne prepojenie s vizuálnym obsahom.

Obr. 44 Proces ilustrácie – Snežienka⁶¹

⁶¹ ARCHÍV AUTORA, *Proces ilustrácie – Snežienka*, 2025.

Obr. 45 Proces ilustrácie – Repík⁶²

Obr. 46 Proces ilustrácie – Ďatelina⁶³

⁶² ARCHÍV AUTORA, *Proces ilustrácie – Repík*, 2025.

⁶³ ARCHÍV AUTORA, *Proces ilustrácie – Ďatelina*, 2025.

Obr. 47 Proces ilustrácie – Breza⁶⁴Obr. 48 Proces ilustrácie – Neväďa⁶⁵

5.4.1 Farebnosť

Farebnosť ilustrácií som zvolila tak, aby bola príjemná na pohľad a zároveň podporovala rozpoznávanie jednotlivých prvkov. Použité sú pestré farby, ale nie príliš sýte, aby pôsobili harmonicky ako celok. Prostredia krajínok sú tónované v teplejších odtieňoch zelenej, hnedej a béžovej, aby boli kontrastné k béžovému pozadiu prednej strany na ktorej sa nachádza motív. Celková paleta má pôsobiť optimisticky a zároveň prirodzene, čo podporuje tematiku prírody.

⁶⁴ ARCHÍV AUTORA, *Proces ilustrácie – Breza*, 2025.

⁶⁵ ARCHÍV AUTORA, *Proces ilustrácie – Neväďa*, 2025.

5.5 Karty

Súčasťou publikácie je séria 60 ilustrovaných kartičiek, rozdelených do štyroch kategórií po 15 kariet.

Kvety – Zahŕňajú lúčne kvety, ktoré sa vyskytujú na Slovensku a rastú v rôznych ročných obdobiach, ako napríklad prvosienka či margaréta.

Stromy – Predstavujú najznámejšie listnaté aj ihličnaté stromy typické pre naše prostredie, ako napríklad dub alebo borovica.

Malé zvieratá – Zahŕňajú hmyz, plazy a drobné živočíchy, ktoré si deti často všimnú v tráve, či pod kameňom, ako je lienka alebo čmeliak.

Väčšie zvieratá – Obsahujú bežné lesné a poľné zvieratá, ako napríklad líška či zajac, ale aj vtáky ako sýkorka alebo bocian, ktoré deti môžu spozorovať počas pobytu v prírode.

Pri výbere druhov rastlín a živočíchov som sa rozhodla pre čo najbežnejšie rastúce druhy, ktoré sa vyskytujú v našej prírode. Chcela som, teda vybrať také, s ktorými sa môžu deti bežne stretnúť pri prechádzke alebo výlete. Každá kartička obsahuje na prednej strane autorskú ilustráciu a názov druhu, ktorý sa na nej nachádza. Kartičky tak napomáhajú spájať vizuálnu informáciu s reálnym zážitkom.

Obr. 49 Ukážka kartičiek kvety a stromy⁶⁶

⁶⁶ ARCHÍV AUTORA, *Ukážka kartičiek kvety a stromy*, 2025.

Obr. 50 Ukážka kartičiek malé zvieratá/hmyz a väčšie zvieratá⁶⁷

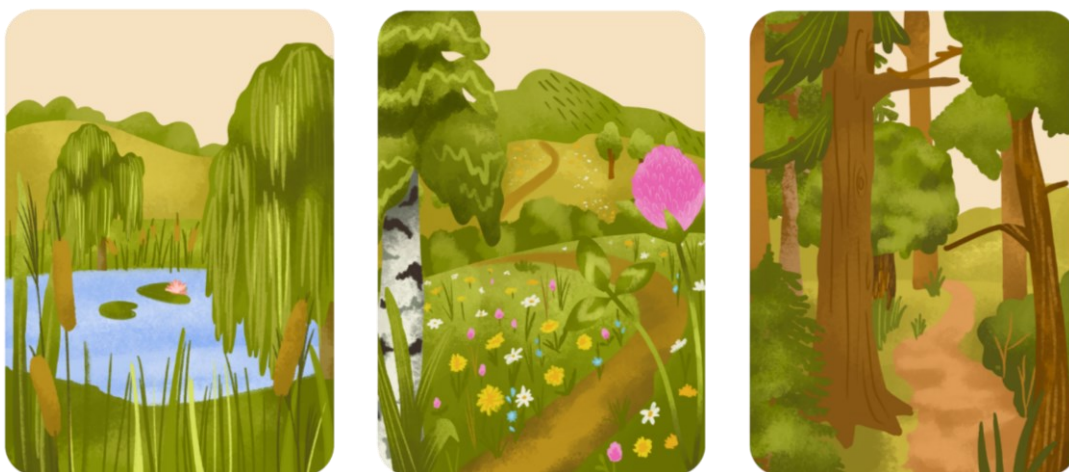
Obr. 51 Ukážka tlačéných karičiek⁶⁸

⁶⁷ ARCHÍV AUTORA, *Ukážka kartičiek malé zvieratá/hmyz a väčšie zvieratá*, 2025.

⁶⁸ ARCHÍV AUTORA, *Ukážka tlačéných karičiek*, 2025.

Obr. 52 Ukážka tlačných karičiek 2⁶⁹

Na zadnej strane je umiestnené ilustrované pozadie lúky, lesa alebo rieky/jazera. Slúži k lepšej orientácii, kde by sa mohol daný druh vyskytovať. Ďalej obsahuje na textovej bubline krátku zaujímavosť alebo informáciu, ktorá deťom približuje druh pútavou a ľahko zapamätateľnou formou. Texty sú písané jednoducho a zrozumiteľne, aby ich dokázali pochopiť aj deti v predškolskom veku, ktoré im prečíta rodič alebo dospelý sprievodca. Ich materiál a formát sú zvolené s ohľadom na manipuláciu detí s kartičkami. Majú zaoblené rohy, dostatočnú veľkosť pre pohodlné držanie a hrubší materiál pre dlhú životnosť.

Obr. 53 Pozadia kartičiek – krajinky⁷⁰

⁶⁹ ARCHÍV AUTORA, *Ukážka tlačných karičiek 2*, 2025.

⁷⁰ ARCHÍV AUTORA, *Pozadia kartičiek – krajinky* 2025.

Obr. 54 Ukážka tlačných karičiek 3⁷¹

5.5.1 Ikonky

Kartičky sú navrhnuté tak, aby boli vizuálne odlišené podľa kategórie, formou ikoniek odlišných farieb. Nachádzajú sa v pravom hornom a uľahčujú deťom orientáciu a triedenie. Vyberala som také symboly, pri ktorých budú deti jasne chápať ich význam. Pre kategóriu stromov som zvolila ikonu listu, pre lúčne kvety kvet, pre hmyz a menšie zvieratá som zvolila motýľa a pre väčšie zvieratká zajaca. Ich farebnosť vychádza z ich reálnej podoby, ktorú zobrazujem aj na kartičkách – zelená, žltá, oranžová a hnedá.

Obr. 55 Ikonky kategórií⁷²

⁷¹ ARCHÍV AUTORA, *Ukážka tlačných karičiek 3*, 2025.

⁷² ARCHÍV AUTORA, *Ikonky kategórií*, 2025.

5.6 Typografia

V rámci celej publikácie používam dve písma, ktoré spolu kombinujem. Na názvy a podnadvisy som zvolila písmo Six Hands Web Condensed, ktoré používam len vo verzálkach. Je to písmo, ktoré pôsobí dynamicky a zároveň hravo, má ručne písaný charakter. Rukopisný vzhľad je jemne nedokonalý a dodáva celku osobitosť a spájanie s tematikou prírody. Na bežné texty a dlhšie textové bloky som zase použila KG Primary Penmanship, textové písmo inšpirované školským rukopisom. Písmo má mierne zaoblené tvary, ktoré je vhodné do detských publikácií.

Aa
Six Hands Web Condensed
ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz
0123456789

Obr. 56 Font Six Hands Web Condensed⁷³

Aa
KG Primary Penmanship
ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz
0123456789

Obr. 57 KG Primary Penmanship⁷⁴

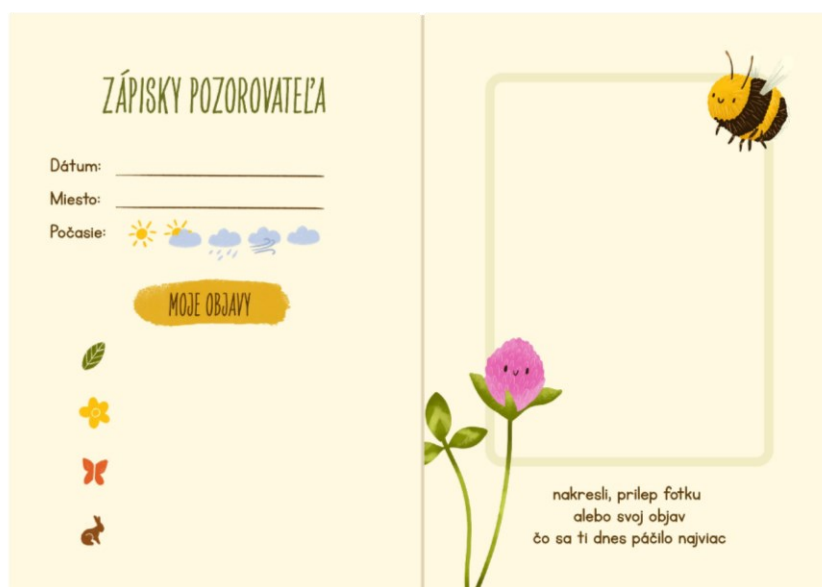
⁷³ ARCHÍV AUTORA, *Font Six Hands Web Condensed*, 2025.

⁷⁴ ARCHÍV AUTORA, *57 KG Primary Penmanship*, 2025.

5.7 Zápiskník

Ďalšou hlavnou časťou mojej práce je zápisník. Slúži deťom ako sprievodca pri objavovaní prírody. Je rozdelený do viacerých tematických častí a ponúka priestor na zaznamenanie zážitkov z prírody. Dieťa si môže za pomoci rodiča zapísať základné informácie, ako sú dátum pozorovania, miesto či počasie. Nachádza sa tam aj miesto s ikonkami, ku ktorým si môže dieťa nalepiť nálepky, urobiť čiarky alebo dopísať druhy, ktoré stretlo. Na protihľadnej strane je priestor na kresbu, fotografiu alebo nalepenie objavu z výletu.

Súčasťou zápisníka sú aj tri typy úloh, ktoré deti motivujú pracovať s kartičkami a zároveň spájajú zážitok s učením. Pri plnení úloh a orientácii im pomáhajú aj ikony štyroch kategórií. Prvé úlohy sú zamerané na pohyb a zvuky, napríklad napodobniť ako skáče zajačik. Ďalším typom úloh sú také, kde majú deti hľadať a ukázať kartu a pokúsiť sa nájsť konkrétne druhy z kartičiek. Posledným typom sú úlohy zamerané na farby. Dieťa dostane jednu farbu a snaží sa hľadať vonku druhy s konkrétnou farbou alebo môže hľadať kartičky, na ktorých sa daná farba nachádza. Na posledných stranách je miesto na zbieranie nálepiek, kde si dieťa môže postupne lepiť nálepky druhov, ktoré v prírode už videlo.

Obr. 58 Denník ukážka – zápisky⁷⁵

⁷⁵ ARCHÍV AUTORA, *Denník ukážka – zápisky*, 2025.

Obr. 59 Denník ukážka – úlohy⁷⁶Obr. 60 Denník ukážka – priestor na lepenie nálepiek⁷⁷Obr. 61 Ikonky počasia⁷⁸

⁷⁶ ARCHÍV AUTORA, *Denník ukážka – úlohy*, 2025.

⁷⁷ ARCHÍV AUTORA, *Denník ukážka – priestor na lepenie nálepiek*, 2025.

⁷⁸ ARCHÍV AUTORA, *Ikonky počasia*, 2025.

Obr. 62 Zápísník⁷⁹

5.8 Vizuál krabice

Krabica, ktorá slúži ako obal, kde sa nachádzajú karty a zápísník som sa rozhodla poňať vo forme kufrika, ktorý môže dieťa nosiť v ruke počas prechádzky. Na hlavnej strane krabice sa nachádza pestrá ilustrácia krajinky, ktorá má deti zaujať. Ilustrácia je kontrastná k jemným, béžovým kartičkám, čím ich pekne dopĺňa. Zelená farba krabice dotvára celkový dojem a zároveň navodzuje atmosféru prírody. Na obale sú zakomponované aj niektoré ilustrácie z kartičiek, ako napríklad margaréta, včielka alebo srnka. Tieto prvky slúžia ako aj náhľad na to, čo sa vo vnútri nachádza. A zároveň vytvárajú spojenie medzi obalom a obsahom. Celý motív vychádza z ručnej skice, ktorá bola digitálne prekreslená ako všetky ilustrácie.

⁷⁹ ARCHÍV AUTORA, *Zápísník*, 2025.

Obr. 63 Skica vizuálu krabice⁸⁰Obr. 64 Finálna verzia krabice⁸¹

⁸⁰ ARCHÍV AUTORA, *Skica vizuálu krabice*, 2025.

⁸¹ ARCHÍV AUTORA, *Finálna verzia krabice*, 2025.

Aj samotný názov je napísaný ručne s hravou typografiou a štruktúrou pastelky, čo má podčiarknuť detský charakter produktu. V slove je hravo zakomponované malé srdiečko ako mäččeň nad L, čo pridáva nápisu hravý detail a symbol lásky k prírode. Podnázov dopĺňa a presnejšie vystihuje zameranie celého projektu.

malý
POZOROVATEL

Obr. 65 Názov publikácie⁸²

Obr. 66–67 Krabica⁸³

5.9 Doplnky a propagácia

Súčasťou práce je aj doplnkový a propagačný materiál. Záložky do zápisníka s motívom druhov z lesa, lúky alebo rieky/jazera. Na propagáciu vo forme merchu som potlačila béžový klobúčik s názvom a ilustráciou, chráni deti pred slnkom a podporuje ich hravý pocit z objavovania. Ďalej textilné vrečko s ilustráciou slúži ako alternatíva na nosenie kufríka alebo len ako príručný ruksak.

⁸² ARCHÍV AUTORA, *Názov publikácie*, 2025.

⁸³ ARCHÍV AUTORA, *Krabica*, 2025.

Obr. 68 Záložky⁸⁴Obr. 69–70 Merch⁸⁵

⁸⁴ ARCHÍV AUTORA, *Záložky*, 2025.

⁸⁵ ARCHÍV AUTORA, *Merch*, 2025.

ZÁVER

Cieľom mojej bakalárskej práce bolo nielen priblížiť, ako môžu interaktívne publikácie a vizuálna komunikácia podporiť vzťah detí k prírode, ale aj ukázať, že dizajn môže byť účinným nástrojom pri formovaní záujmu o svet okolo nás. Mala som možnosť pracovať na téme, ktorá je mi osobne veľmi blízka a ktorú považujem za mimoriadne dôležitú a to najmä v súčasnosti, kedy deti čoraz viac času trávajú v digitálnom prostredí.

Vďaka tejto práci som získala množstvo nových poznatkov nielen z oblasti dizajnu a ilustrácie, ale aj z oblasti detského vnímania, učenia a environmentálnej výchovy. Uvedomila som si, že dizajn môže ísť ďaleko za hranice estetiky a môže deti motivovať, vzdelávať a prebúdzat' v nich zvedavosť aj zdravý prístup k prírode. Verím, že práce ako tá moja, môžu podporiť pozitívne zmeny v postoji k svetu, v ktorom žijeme.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATURY

BAJCÚROVÁ, Katarína. *Ludovít Fulla deťom: Autor v detaile*. Online. In: Web umenia. 2021. Dostupné z: <https://www.webumenia.sk/clanok/ludovit-fulla-deti>. [cit. 2025-02-27].

ELNAR, Rachel. *The Typography of Children's Books*. Online. TypeEd. 2016. Dostupné z: <https://type-ed.com/resources/rag-right/2016/10/03/typography-childrens-books>. [cit. 2025-05-10].

FADIMAN, Clifton. *Children's literature*. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.britannica.com/art/childrens-literature>. [cit. 2025-01-02].

GRIGELOVÁ, Iveta. *Hra a hračka ako podporní činitel' v predprimárnej edukácii*. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum v Bratislave, 2014. ISBN 978-80-8052-682-5.

HAPPYDESIGNER, Sarah. *The Psychology of Colour in Children's Books: How Colours Influence Young Minds*. Online. Happydesigner™. 2024. Dostupné z: <https://www.happydesigner.co.uk/the-psychology-of-colour-in-childrens-books-how-colours-influence-young-minds/>. [cit. 2025-05-10].

IZAT, Munira; KYyakBAYEVA, Ulbossyn; NURGALIYEVA, Saniya; URINOVA, Feruzakhon a KHALLOKOVA, Maksudakhon. *The implications of educational games on the development of children's intellectual abilities*. Online. 2024. International Journal of Innovative Research and Scientific Studies, 2024. ISSN 2617-6548. Dostupné z: <http://www.ijirss.com/index.php/ijirss/article/view/3578>. [cit. 2024-12-30].

KOLLAROVA, Daniela. *The Power of Nature-Based Learning*. Online. The British International School Bratislava. 2023. Dostupné z: <https://www.nordangliaeducation.com/bisb-bratislava/news/2023/06/07/the-power-of-nature-based-learning>. [cit. 2025-01-07].

KOVÁČOVÁ ŠVECOVÁ, Zuzana a SIMANOVÁ, Lýdia. *Čítanie a čitateľstvo slovenských detí Metodika na podporu čitateľstva žiakov v mladšom školskom veku*. Banská Bystrica: Belianum, 2020. ISBN 978-80-557-1706-7.

KUBÍKOVÁ, Slávka. *Klub nerozbitných detí*. Brno: Edika, 2020. ISBN 978-80-266-1565-1.

LAB.SNG. *Ilustrované knihy pre deti*. Online. In: Web umenia. 2015. Dostupné z: <https://www.webumenia.sk/clanok/ilustrovane-knihy-pre-deti>. [cit. 2025-01-08].

LISÁ, Lidka a KŇOURKOVÁ, Marie. *Vývoj dítěte a jeho úskalí. Život a zdraví*. Praha: Avicenum, 1986.

MARIA NERADOVA ILLUSTRATION. *About — Maria Neradova Illustration*. Online. Maria Neradova Illustration. 2018. Dostupné z: <https://www.marianeradova.com/about>. [cit. 2025-02-27].

MARIA NERADOVA ILLUSTRATION. *Brložky*. Online. Maria Neradova Illustration. 2020. Dostupné z: <https://www.marianeradova.com/brlozky>. [cit. 2025-02-27].

MRÚZOVÁ, Anna. *Detská hra a jej význam v rozvoji osobnosti dieťaťa: (metodický materiál)*. Online. 2020. Dostupné z: <https://605a0e77b7.clvaw-cdnwnd.com/ad749e0f54a59917e01273bb2d4a97aa/200000207-5bd4a5bd4c/Detská%20hra%20a%20jej%20význam%20v%20rozvoji%20osobnosti%20dieťaťa.pdf?ph=605a0e77b7>. [cit. 2025-01-02].

PIMLOTT-WILSON, Helena a COATES, Janine. *Rethinking learning? Challenging and accommodating neoliberal educational agenda in the integration of Forest School into mainstream educational settings*. Online. The Geographical Journal. 2019. Dostupné z: <https://rgs-ibg.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/geoj.12302>. [cit. 2025-01-07].

RUSŇÁK, Radoslav. *Svetová literatúra pre deti a mládež v didaktickej komunikácii*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Pedagogická fakulta, Katedra komunikačnej a literárnej výchovy, 2009. ISBN 978-80-555-0071-3.

SAINT-EXUPÉRY, Antoine de. *Malý princ*. Bratislava: Mladé letá, 2016. ISBN 978-80-10-02928-0.

THROUGH A CHILD'S EYES. Online. *Nature Ecology & Evolution* 2. 2018. ISSN 2397-334X. Dostupné z: <https://doi.org/https://doi.org/10.1038/s41559-018-0645-9>. [cit. 2025-01-07].

VITÉZOVÁ, Eva. *Dieťa a kniha*. Online. Trnava: Pedagogická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave, 2016. ISBN 978-80-8082-961-2. Dostupné z: www.truni.sk/sites/default/files/uk/f000182.pdf. [cit. 2025-01-08].

YU SONG. *Research on Interactive Design in Children's Books*. Online. Atlantis Press, 2021. ISBN 978-94-6239-418-6. Dostupné z: <https://doi.org/10.2991/assehr.k.210813.089>. [cit. 2025-05-10].

ZOZNAM POUŽITÝCH OBÁZKOV

Obr. 1: DANIELA, Kollarova. *The Power of Nature-Based Learning*. Online. In: © 2025 NORD ANGLIA EDUCATION. The British International School Bratislava. 2023.

Dostupné z: <https://www.nordangliaeducation.com/bisb-bratislava/news/2023/06/07/the-power-of-nature-based-learning>. [cit. 2025-01-08].

Obr. 2: MORRIS, Jackie. *The Lost Words cover*. Online. In: Jackie Morris. 2017.

Dostupné z: <https://www.jackiemorris.co.uk/book/the-lost-words/>. [cit. 2025-01-08].

Obr. 3: Archív autora

Obr. 4: Archív autora

Obr. 5: FULLA, Ľudovít. *Slovenské ľudové rozprávky*. Online. In: © SLOVENSKÁ NÁRODNÁ GALÉRIA, SNG. Web umenia. 1952. Dostupné

z: https://www.webumenia.sk/dielo/SVK:SNG.K_2934. [cit. 2025-01-08].

Obr. 6: FULLA, Ľudovít. *O troch bratoch*. Online. In: © SLOVENSKÁ NÁRODNÁ GALÉRIA, SNG. Web umenia. 1952. Dostupné

z: https://www.webumenia.sk/dielo/SVK:SNG.K_2929. [cit. 2025-01-08].

Obr. 7: FULLA, Ľudovít. *Návrh na obálku*. Online. In: © SLOVENSKÁ NÁRODNÁ GALÉRIA, SNG. Web umenia. 1957. Dostupné

z: https://www.webumenia.sk/dielo/SVK:SNG.KD_272. [cit. 2025-01-08].

Obr. 8: FULLA, Ľudovít. *Medveď a dievča*. Online. In: © SLOVENSKÁ NÁRODNÁ GALÉRIA, SNG. Web umenia. 1957. Dostupné

z: https://www.webumenia.sk/dielo/SVK:SNG.KD_276. [cit. 2025-01-08].

Obr. 9: FULLA, Ľudovít. *Vystrihovačka Od uja Fullu: Rozprávka o ježibabe*. Online. In: © SLOVENSKÁ NÁRODNÁ GALÉRIA, SNG. Web umenia. 1956 – 1959. Dostupné

z: https://www.webumenia.sk/dielo/SVK:SNG.UP-P_3274-3. [cit. 2025-01-08].

Obr. 10: FULLA, Ľudovít. *Vystrihovačka Od uja Fullu: Kurínček*. Online. In: © SLOVENSKÁ NÁRODNÁ GALÉRIA, SNG. Web umenia. 1956 – 1959. Dostupné

z: https://www.webumenia.sk/dielo/SVK:SNG.UP-P_3274-11. [cit. 2025-01-08].

Obr. 11: NERADOVÁ, Mária. *Brlôžky*. Online. In: Maria Neradova Illustration. 2020.

Dostupné z: <https://www.marianeradova.com/brlozky>. [cit. 2025-02-17].

Obr. 12: NERADOVÁ, Mária. *Brlôžky*. Online. In: Maria Neradova Illustration. 2020. Dostupné z: <https://www.marianeradova.com/brlozky>. [cit. 2025-02-17].

Obr. 13: NERADOVÁ, Mária. *Let's Explore Slovakia*. Online. In: Maria Neradova Illustration. 2018. Dostupné z: <https://www.marianeradova.com/#/lets-explore-slovakia/>. [cit. 2025-02-17].

Obr. 14: NERADOVÁ, Mária. *Let's Explore Slovakia*. Online. In: Maria Neradova Illustration. 2018. Dostupné z: <https://www.marianeradova.com/#/lets-explore-slovakia/>. [cit. 2025-02-17].

Obr. 15: NÉMETHOVÁ, Viera a MIŠÁKOVÁ, Petra. *Daniela Olejníková: Liek pre Vlčika*. Online. In: Úlet s knihou. 2013. Dostupné z: <https://www.uletsknihou.sk/recenzie/liek-pre-vlcika-1023>. [cit. 2025-02-17].

Obr. 16: NÉMETHOVÁ, Viera a MIŠÁKOVÁ, Petra. *Daniela Olejníková: Liek pre Vlčika*. Online. In: Úlet s knihou. 2013. Dostupné z: <https://www.uletsknihou.sk/recenzie/liek-pre-vlcika-1023>. [cit. 2025-02-17].

Obr. 17: DROMINIKA ČÍTA. *Krutá Marta (Marek Vadas, Daniela Olejníková)*. Online. In: Drominička Číta. 2021. Dostupné z: <https://drominickacita.sk/2021/09/17/kruta-marta-marek-vadas-daniela-olejnikova/>. [cit. 2025-02-18].

Obr. 18: DROMINIKA ČÍTA. *Krutá Marta (Marek Vadas, Daniela Olejníková)*. Online. In: Drominička Číta. 2021. Dostupné z: <https://drominickacita.sk/2021/09/17/kruta-marta-marek-vadas-daniela-olejnikova/>. [cit. 2025-02-18].

Obr. 19: LEBO MÄDVEĎ. *Zvieracie pexeso - Mädvedie pexeso*. Online. In: Lebo Mädveď. 2024. Dostupné z: <https://www.lebomadved.sk/sk/product-page/memory-game-biodio>. [cit. 2025-02-18].

Obr. 20: MAGIC CAT PUBLISHING. *5 Minute Nature Stories: True Tales from the Woodland*. Online. In: Magic Cat Publishing. 2022. Dostupné z: <https://www.magiccatpublishing.co.uk/products/5-minute-nature-stories>. [cit. 2025-02-18].

Obr. 21: MAGIC CAT PUBLISHING. *5 Minute Nature Stories: True Tales from the Woodland*. Online. In: Magic Cat Publishing. 2022. Dostupné z: <https://www.magiccatpublishing.co.uk/products/5-minute-nature-stories>. [cit. 2025-02-18].

Obr. 22: MAGIC CAT PUBLISHING. *5 Minute Nature Story Box*. Online. In: Magic Cat Publishing. 2024. Dostupné z: https://www.magiccatpublishing.co.uk/products/pre-order-5-minute-nature-story-box?pr_prod_strat=e5_desc&pr_rec_id=f4994e999&pr_rec_pid=8717082951845&pr_ref_pid=7987541016741&pr_seq=uniform. [cit. 2025-02-18].

Obr. 23: MEGA KNIHY. *Ilustrované atlasy unikátnych faktov z ríše zvierat*. Online. In: Mega Knihy. 2023. Dostupné z: https://www.megaknihy.sk/encyklopedie-atlasy/4303115-ilustrovane-atlasy-unikatnych-faktov-z-rise-zvierat.html?utm_si=RFliDjRTZUc2TkRNd016RXhOVFF6TURNeE1UVT0%3D&matchtype=&network=x&device=c&creative=&keyword=&placement=¶m1=¶m2=&adposition=&campaignid=16573814309&adgroupid=&feeditemid=&targetid=&loc_physical_ms=9062580&loc_interest_ms=&searchtype=&gad_source=1&gclid=CjwKCAiA2cu9BhBhEiWAft6IxBnx_Yz4suMTjhY8CMvTDLhCFxcJ_i5xuLiHThxIG33ibJMgySuq9BoCdN4QAvD_BwE. [cit. 2025-02-18].

Obr. 24: MEGA KNIHY. *Ilustrované atlasy unikátnych faktov z ríše zvierat*. Online. In: Mega Knihy. 2023. Dostupné z: https://www.megaknihy.sk/encyklopedie-atlasy/4303115-ilustrovane-atlasy-unikatnych-faktov-z-rise-zvierat.html?utm_si=RFliDjRTZUc2TkRNd016RXhOVFF6TURNeE1UVT0%3D&matchtype=&network=x&device=c&creative=&keyword=&placement=¶m1=¶m2=&adposition=&campaignid=16573814309&adgroupid=&feeditemid=&targetid=&loc_physical_ms=9062580&loc_interest_ms=&searchtype=&gad_source=1&gclid=CjwKCAiA2cu9BhBhEiWAft6IxBnx_Yz4suMTjhY8CMvTDLhCFxcJ_i5xuLiHThxIG33ibJMgySuq9BoCdN4QAvD_BwE. [cit. 2025-02-18].

Obr. 25: MEGA KNIHY. *Ilustrované atlasy unikátnych faktov z ríše zvierat*. Online. In: Mega Knihy. 2023. Dostupné z: https://www.megaknihy.sk/encyklopedie-atlasy/4303115-ilustrovane-atlasy-unikatnych-faktov-z-rise-zvierat.html?utm_si=RFliDjRTZUc2TkRNd016RXhOVFF6TURNeE1UVT0%3D&matchtype=&network=x&device=c&creative=&keyword=&placement=¶m1=¶m2=&adposition=&campaignid=16573814309&adgroupid=&feeditemid=&targetid=&loc_physical_ms=9062580&loc_interest_ms=&searchtype=&gad_source=1&gclid=CjwKCAiA2cu9BhBhEiWAft6IxBnx_Yz4suMTjhY8CMvTDLhCFxcJ_i5xuLiHThxIG33ibJMgySuq9BoCdN4QAvD_BwE. [cit. 2025-02-18].

- Obr. 26:** KVÍDO. *Poznávačka přírody - Zvířata a rostliny*. Online. In: Kvido. 2023. Dostupné z: <https://www.kvido.cz/cs/poznavacka-prirody-zvirata-a-rostliny>. [cit. 2025-02-18].
- Obr. 27:** KVÍDO. *Poznávačka přírody - Zvířata a rostliny*. Online. In: Kvido. 2023. Dostupné z: <https://www.kvido.cz/cs/poznavacka-prirody-zvirata-a-rostliny>. [cit. 2025-02-18].
- Obr. 28:** AMAZON. *Les belles histoires de grand-mère au jardin*. Online. In: Amazon.ca. 2023. Dostupné z: <https://www.amazon.ca/belles-histoires-grand-m%C3%A8re-jardin/dp/2728933189>. [cit. 2025-05-09].
- Obr. 29:** AMAZON. *Les belles histoires de grand-mère au jardin*. Online. In: Amazon.ca. 2023. Dostupné z: <https://www.amazon.ca/belles-histoires-grand-m%C3%A8re-jardin/dp/2728933189>. [cit. 2025-05-09].
- Obr. 30:** FLYING EYE BOOKS. *Fanatical About Frogs*. Online. In: Flying Eye Books. 2019. Dostupné z: <https://flyingeyebbooks.com/book/fanatical-about-frogs/>. [cit. 2025-05-09].
- Obr. 31:** FLYING EYE BOOKS. *Fanatical About Frogs*. Online. In: Flying Eye Books. 2019. Dostupné z: <https://flyingeyebbooks.com/book/fanatical-about-frogs/>. [cit. 2025-05-09].
- Obr. 32:** GORILA. *Kubko na dedine: Rečové cvičenia a cvičenia na porozumenie textu pre deti*. Online. In: GORILA. 2023. Dostupné z: <https://www.gorila.sk/detail/1824035/Kubko-na-dedine>. [cit. 2025-05-10].
- Obr. 33:** GORILA. *Opica Škorica na potulkách po Slovensku*. Online. In: GORILA. 2025. Dostupné z: <https://www.gorila.sk/detail/2814199/Opica-Skorica-na-potulkach-po-Slovensku>. [cit. 2025-05-10].
- Obr. 34:** GORILA. *Opica Škorica na potulkách po Slovensku*. Online. In: GORILA. 2025. Dostupné z: <https://www.gorila.sk/detail/2814199/Opica-Skorica-na-potulkach-po-Slovensku>. [cit. 2025-05-10].
- Obr. 35:** SVOJTKA. *Hmyzí hotel*. Online. In: Svojtka. 2022. Dostupné z: https://www.svojtka.sk/hmyzi-hotel/?srsltid=AfmBOop0UFE1lMpHipCxexbN_FYU4a_8ofGWluPeO-EJvgpX4i5VHfpR. [cit. 2025-05-10].

Obr. 36: SVOJTKA. *Zlatovláska a tri medvede - priestorové leporelo*. Online. In: Svojtka. 2022. Dostupné z: <https://www.svojtka.sk/zlatovlaska-a-tri-medvede-priestorove-leporelo/>. [cit. 2025-05-10].

Obr. 37: TOYSSHOP.CZ. *Albatros Leporelo Varila myšička kašičku SK verzia*. Online. In: Toysshop.cz. 2022. Dostupné z: <https://www.toysshop.cz/sk/leporelo-varila-mysicka-kasicku-sk-verzia-15-5x21cm-24m/>. [cit. 2025-05-10].

Obr. 38: LONDJI. *À la cuisine*. Online. In: Londji.com. 2021. Dostupné z: <https://londji.com/en/games/a-la-cuisine.html>. [cit. 2025-05-10].

Obr. 39: LONDJI. *À la cuisine*. Online. In: Londji.com. 2021. Dostupné z: <https://londji.com/en/games/a-la-cuisine.html>. [cit. 2025-05-10].

Obr. 40: FLYING TIGER COPENHAGEN. *Obrázok Lotto*. Online. In: Flyingtiger.com. 2024. Dostupné z: <https://flyingtiger.com/sk-sk/products/picture-lotto-3014866?srsId=AfmBOortorJ5choXB9YnBCyh8PhzEVhvVKIvN07FFEz2kZn5DdpSFz2h>. [cit. 2025-05-10].

Obr. 41: FLYING TIGER COPENHAGEN. *Obrázok Lotto*. Online. In: Flyingtiger.com. 2024. Dostupné z: <https://flyingtiger.com/sk-sk/products/picture-lotto-3014866?srsId=AfmBOortorJ5choXB9YnBCyh8PhzEVhvVKIvN07FFEz2kZn5DdpSFz2h>. [cit. 2025-05-10].

Obr. 42: LACES & PAGES. *Aya & Pete 3-Book Gift Box Set*. Online. In: Lacesandpages.com. 2025. Dostupné z: <https://www.lacesandpages.com/product/aya-pete-3-book-gift-box-set/68?si=true>. [cit. 2025-05-10].

Obr. 43: LACES & PAGES. *Aya & Pete 3-Book Gift Box Set*. Online. In: Lacesandpages.com. 2025. Dostupné z: <https://www.lacesandpages.com/product/aya-pete-3-book-gift-box-set/68?si=true>. [cit. 2025-05-10].

Obr. 45: Archív autora

Obr. 46: Archív autora

Obr. 47: Archív autora

Obr. 48: Archív autora

Obr. 49: Archív autora

Obr. 50: Archív autora

Obr. 51: Archív autora

Obr. 52: Archív autora

Obr. 53: Archív autora

Obr. 54: Archív autora

Obr. 55: Archív autora

Obr. 56: Archív autora

Obr. 57: Archív autora

Obr. 58: Archív autora

Obr. 59: Archív autora

Obr. 60: Archív autora

Obr. 61: Archív autora

Obr. 62: Archív autora

Obr. 63: Archív autora

Obr. 64: Archív autora

Obr. 65: Archív autora

Obr. 66: Archív autora

Obr. 67: Archív autora

Obr. 68: Archív autora

Obr. 69: Archív autora

Obr. 70: Archív autora

